Mihai Drăgoescu

POVEȘTI DESPRE MIHU-VOINICU

Ilustrația DONE STAN

Mihai Drăgoescu

POVEȘTI DESPRE MIHU-VOINICU

SCRISUL ROMÂNESC
CRAIOVA, 1987

Ilustrații : DONE STAN

MIHU-VOINICU

Trăia odată, de mult, în împărăția lui Negru-Împărat, aflată cam pe unde astăzi se întind minunatele noastre plaiuri românești, trăia, după cum vă spuneam, într-un sătuc de munte, un biet pietrar cu soția și copiii lui. Pe atunci, dragi copii, zmeii, căpcăunii și balaurii nu erau chiar așa de rari, iar Baba-Cloanța Cotoroanța își mai făcea de cap prin codrii întunecoși, călare pe mătura ei zburătoare. Însă nici Feții-Frumoși și nici alți viteji nu lipseau, așa că bieții oameni ai acelor timpuri își aveau și ei apărători de nădejde.

Dar să revenim la povestea noastră. Pietrarul își agonisea cu greu pîinea cea de toate zilele pentru familia lui numeroasă, căci avea opt copii. Omul era harnic, cinstit și înțelept, iar casa lui era plină de înțelegere și voie bună. Se vede treaba, însă, că îi era dat să mai aibă o bucurie. Și a avut-o, căci vrednica lui nevastă îi dărui și pe cel de al nouălea copil, un băiat de toată frumusețea, căruia îi puseră numele de Mihu.

Ca o minunăție a crescut pruncul, spre bucuria părinților și fraților, a rudelor și sătenilor. Și cum să nu te minunezi cînd al nouălea copil al pietrarului creștea într-o lună cît alții într-un an și într-un an cît alții în cinci ! Încă era sugar cînd cu degetele lui dolofane rupea cu ușurință, ca pe cea mai neînsemnată surcică, ditamai linguroi de lemn.

La o vreme, a zis pietrarul cu mulțumire în glas :

— Hei, nevastă, se vede cît de colo că este fiu de Sfarmă-Piatră, căci s-a născut cu vlagă multă fiul nostru cel mai mic. De-o ține-o tot așa, mare ajutor o să avem la bătrînețe. Cît despre viața lui, sînt sigur că toate o să-i meargă în plin. Să ne trăiască Mihu-Voinicu !

— Mihuu-Voinicuu, Mihuu-Voinicuu, Mihuu-Voinicuu..., repetă în cor ciurda de copii bucuroși de noul nume al frățiorului lor. Și așa i s-a zis de atunci înainte : Mihu-Voinicu.

Iar timpul trecea și băiatul nu-și dezmințea porecla. Era încă fraged cînd, cu o singură lovitură de topor, despica cogeamite buturugă, îndoia cu mîinile vreo potcoavă găsită pe uliță, ori în-

drepta cuiele strîmbe. A sparge nuci sau alune între degete, era o joacă pentru voinicul nostru. Glumeau sătenii spunînd că pietrarul și-a făcut din greșală odrasla din cremene, căci cremene tăiase o viață întreagă.

Se făcuse Mihu-Voinicu mai măricel cînd, într-o seară liniștită de vară, pe cînd se întorcea de la pădure cu o legătură zdravănă de lemne în spate, fu atacat de o haită de ciini ciobănești. Lătrînd fioros, zăvozii s-au apropiat de flăcău, care pusese jos legătura de lemne și aștepta liniștit atacul. În fruntea ciinilor galopa un dulău înspăimîntător ce-și arăta niște colți de te luau fiorii și care se năpusti asupra Mihului, în timp ce restul haitei se oprise hămăind îngrozitor, așteptînd parcă să vadă ce ispravă va face cel din fruntea lor. Voinicul nostru sare ager într-o parte și, cu mîna făcută pumn, lovește iute și cu sete capul ciinelui. Cît ai clipi din ochi, dulăul, cu capul zdrobit, se întinde ca o cîrpă la picioarele băiatului. De după o culme domoală apare baciul, stăpînul ciinilor, și văzînd isprava, se uită lung la flăcău zicînd :

— Așa ceva nu s-a mai pomenit. Să spargi ca pe o nucă căpățîna acestei jivine și asta doar cu pumnul ! Mare minune ! Vai de pielea celor ce-ți vor căuta pricină, fie ei oameni sau fiare ! Dar cum te cheamă voinice ?

— Mihu, Mihu-Voinicu mi se spune, răspunse simplu băiatul.

— Să trăiești și să izbîndești în toate ! îi ură baciul.

Odată, mai tîrziu, Mihu, care de acum se înălțase și dădea ajutor tatălui său la cariera de piatră, prînzea împreună cu pietrarul pe un colț de stîncă. Cum se ospătau ei în liniște, numai ce apare, dintr-o rîpă, o dihanie de lup cu ochii sticlind, pe semne de foame. Se oprește brusc, urlă o dată prelung de hăulesc văile, își bate coada cu putere de cîteva ori și se pregătește să sară la oameni. Fiara, însă, își greșise socotelile. Cu un salt, lupul se abătu asupra Mihului ce trecuse în fața tatălui său. Iute ca fulgerul, voinicul cu mîna lui mare și puternică îi cuprinse gîtul ca într-o menghine. Se auzi un troznet sec și în clipa următoare animalul se întinse cît era de lung la picioarele flăcăului, cu grumazul frînt.

— Frumoasă ispravă, Mihule. Sînt mîndru de tine, spuse pietrarul, și-și îmbrățișă emoționat fiul.

— Simt în mine puterea stîncii ce o sfărîmăm și cred că nu mi-ar fi greu nici cu o haită întreagă, îi răspunse voinicul.

— Sînt fericit, fiule, căci încă o dată văd că familia mea are în tine un ocrotitor fără pereche. Numai să te ferești cît ai trăi de păcatul lăudăroșeniei, încheie pietrarul.

— Nici o grijă, tată, m-ai învățat cum să mă port și nu voi face altfel niciodată.

Într-altă dată, poposise în satul lor o șatră de ursari. Unul dintre ei, ursar vestit, era stăpînul unei namile de urs cît toate zilele. Ursul, înlănțuit bine și cu botniță strînsă, juca și făcea niște tumbe caraghioase, după cum îi comanda stăpînul. La sfîrșit, urma nelipsita invitație pentru cei care se simt în putere, de a face o luptă dreaptă cu fiara. Se mai găsea cîte unul mai voinic și mai curajos, care se apuca să dea piept cu ursul, dar repede, repede, se făcea de hazul tuturor. Îl lua Moș-Martin în brațe, îl ridica de se zbătea omul ca o paiață și-l azvîrlea cît colo pe covorul de iarbă al tăpșanului.

La una din aceste reprezentații se nimerise prezent și Mihu-Voinicu, care se distra și el alături de ceilalți de jocul ursului. Cînd, la sfîrșit, a fost făcută obișnuita poftire la luptă pentru încercarea puterii, sătenii îi cerură Mihului să dea el lupta pentru a-i mai tăia din nas ursarului ce se grozăvea cu puterea și priceperea animalului.

— Poftește, voinice, și încearcă-ți tăria cu voinicelul meu și de-i rămîne de rușine, nu-i cine știe ce. Au pățit-o și alții... ! zise cu ironie țiganul.

— De poftit oi pofti eu, dar am a-ți pune o condiție, răspunse Mihu.

— Știu, să nu-ți rupă oasele, rîse ursarul. Dar n-ai nici o teamă, e dresat flăcăul meu ; de frînt nu ți le frînge, dar o să ți le pună mai bine la locul lor, ha-ha-ha !... încheie stăpînul ursului.

— Nu mi-i de oasele mele, ci de ale bietului urs, căruia i-ar sta mai bine să colinde în codri lui de baștină, decît să stea în lanțuri printre oameni. Pe fiara pădurilor mai bine s-o omori, decît s-o ții în robie. Și acum să-ți spun condiția : dacă mă dovedește ursul pe mine, să-i fie de bine, dacă însă voi birui eu, apoi atunci să-l eliberezi chiar azi. Să-i dai drumul în pădure.

Stătu o clipă pe gînduri ursarul, apoi grăi încrezător :

— Bine, bine, s-a făcut, primesc.

Mihu își scoase haina, căciula și-și suflecă mînecile cămășii, în timp ce sătenii se retraseră într-un cerc larg pentru a face loc desfășurării luptei. Ursarul arse o biciușcă pe spatele ursului, care se ridică în două labe apropiindu-se de adversar. Luptătorii se luară în brațe smucindu-se cînd într-o parte, cînd în alta. Ursul mormăia înăbușit și sforăia pe nări, iar voinicul răsufla din greu, cu brațele lui noduroase ca niște trunchiuri, strîns încolăcite în jurul pieptului păros al lui mormăilă. Încerca acesta să-l trîntească pe voinic, după cum îi era învățătura, dar ți-ai găsit să-l clintească

pe Mihu. De la o vreme ochii ursului se înroșiseră și sforăiala lui pe nări deveni mai puternică, mai chinuitoare. Pe semne strînsoarea flăcăului îi răscolea măruntaiele. Ce-ar mai fi mușcat el cu colții în carnea tare de om, dar botnița bine strînsă îi ținea înclestate fălcile. Ghearele lui bine pilite, nu-i erau nici ele de nici un folos. Deodată, Mihu-Voinicu își lăsă brațele să alunece mai jos, pe șalele ursului, se încordă năpraznic, îl ridică de la pămînt și-l aruncă peste cap ca pe o minge uriașă și păroasă. Namila căzu grămadă, rămase un moment cu burta în sus, foarte caraghios la vedere, apoi se ridică și fugi repede și se ascunse în spatele ursarului, ca un copil speriat în fustele mamei. Liniștea fu sfîșiată brusc de strigătele de admirație și bucurie ale spectatorilor, uluiți de cele văzute. Mihu își șterse sudoarea, își lăsă mînecile cămășii se îmbrăcă și, liniștit, încrucișîndu-și mîinile la piept, aștepta. Ursarul, mai negru la chip decît era de felul lui, se tot învîrtea în jurul ursului, adresîndu-i vorbe grele printre dinți, cătrănit de izbînda Mihului. După o vreme se opri, oftă din greu și zise :

— Mihule-Voinicule, tu ești o făptură nemaivăzută pe acest pămînt. Nu există vietate să-ți stea împotrivă. Acum mă duc să slobod dihania, după cum ne-a fost învoiala, să spună cumetrilor lui ce-a văzut și ce-a petrecut printre oameni ! Luă ursul de lanț și se îndreptă spre codru, în glumele și strigătele sătenilor, bucuroși nevoie mare de noua izbîndă a voinicului, fiu al satului și neamului lor. Și cît s-a mai lățit vestea despre această ultimă ispravă și cîte și mai cîte din cele bune nu se mai spuneau despre Mihu-Voinicu, pe care-l așteptau noi și grele încercări, căci acum era în puterea trupului și în tăria deplină a cugetului.

În sătucul unde Mihu-Voinicu își ducea viața de muncă și cinste, își făcură apariția într-o seară doi soli împărătești, doi oșteni, pe semne în treacăt, pentru treburi domnești. Au tras la un sătean mai înstărit și apoi au pornit-o la cîrciuma din sat. Acolo se puseră pe băut și pe cîntat, de parcă toată lumea era a lor. De la o vreme, se cercheliseră și, avînd chef de scandal, tot căutau pricină celor din jur. Mai rău și mai spurcat de gură se dovedea a fi ostașul mai mic de stat, înzorzonat și fudul, oacheș și cu o mustață uriașă, care era mai mare în grad decît tovarășul său. Acesta, un zdrahon bălan, spînatec, cu niște umeri ce abia încăpuseră pe ușa cîrciumei și cu niște ochi albaștri, tulburi și spălăciți, a căror privire nu spunea mare lucru, îi ținea isonul. Capul lui mare, încărcat cu o coamă de păr încîlcit, mîinile lui vînjoase, terminate cu niște pumni cît lopata, împrăștiau teamă în jur.

— Mă, prăpădiților, așa poșircă beți voi în satul vostru amărît ?

zise oacheşul adresîndu-se tare tuturor.

— Apoi să ne fie cu iertare, domnule oştean, dar noi ne mulţumim cu ce avem. Cui nu-i place, să nu bea ! îi răspunse liniştit un om mai vîrstnic fără să arate supărare pentru vorba jignitoare a străinului.

— Gloabă bătrînă, aşa vorbeşti cu oştenii împăratului ? Te învăţ eu minte, spurcatule ! şi se adresă zdrahonului : Simioane, ia-l de barbă pe obraznicul ăsta de moşneag şi bușește-l afară. Acolo-i este locul şi să nu-şi mai arate mutra netrebnică pe aici, că nu ştiu ce-i fac !

Simion, soldatul, parcă atîta a aşteptat. Se ridică, îl înhăţă pe bătrîn şi-l scoase pe uşă afară, înghiontindu-l şi adresîndu-i sudălmi aspre. Se întoarse şi, satisfăcut, îi raportă celui mai mare în grad că a îndeplinit porunca.

— Stai jos, ostaş ! Ţi-ai făcut datoria. Să fie de învăţătură pentru toţi ! cuvîntă îngalonatul. Şi acum să mergeţi pe la casele voastre şi să-mi aduceţi de mîncare şi băutură pe săturate, pentru mine şi vrednicul meu ajutor ! porunci oamenilor din jur. Dar băgaţi bine pe urechi, să fie bucate din cele mai alese şi băutură pe potrivă, căci altfel va fi vai şi amar de pielea voastră ! Nici în gaură de şarpe nu scăpaţi de mine ! Executarea ! mai zise mustăciosul şi se aşeză mulţumit de sine, în timp ce Simion, găliganul, se hlizea uitîndu-se cu admiraţie în ochii mai marelui său.

Sătenii se ridicară tăcuţi de la mesele lor şi părăsiră înegurați cîrciuma. Rămase doar cîrciumarul, ce începuse să tremure la gîndul celor ce-o să urmeze.

— Hai, cîrciumar puturos şi parşiv, pune faţă de masă albă ca neaua şi pregăteşte de ospăţ, că o dată-n viaţă îţi facem cinstea de a intra în dugheana ta păduchioasă, se umflă-n pene Simion. Ceea ce cîrciumarul galben de frică se grăbi să îndeplinească.

Între timp, oamenii ce părăsiseră cîrciuma se duseră la casa pietrarului care, împreună cu Mihu-Voinicu, tocmai venise de la muncă. Le povestiră acestora năpasta cu cei doi slujitori împărăteşti cerîndu-le sfatul. În timp ce pietrarul chibzuia îngîndurat, Mihu-Voinicu zise :

— Oameni buni, fiţi liniştiţi, dacă aceşti răi vor gîlceavă, o vor avea. Şi încă una de-o s-o ţină minte multă vreme. Eu şi tata o să ne amînăm cina pentru mai tîrziu. Acum o să mergem să ducem oaspeţilor nepoftiţi ceea ce au cerut.

— Ce ai de gînd, Mihule ? îl întrebă taică-său.

— Las-pe mine, tată, şi, dacă vrei, te rog să mă însoţeşti.

Pietrarul nu mai zise nimic, făcu un gest liniştitor cu mîna către

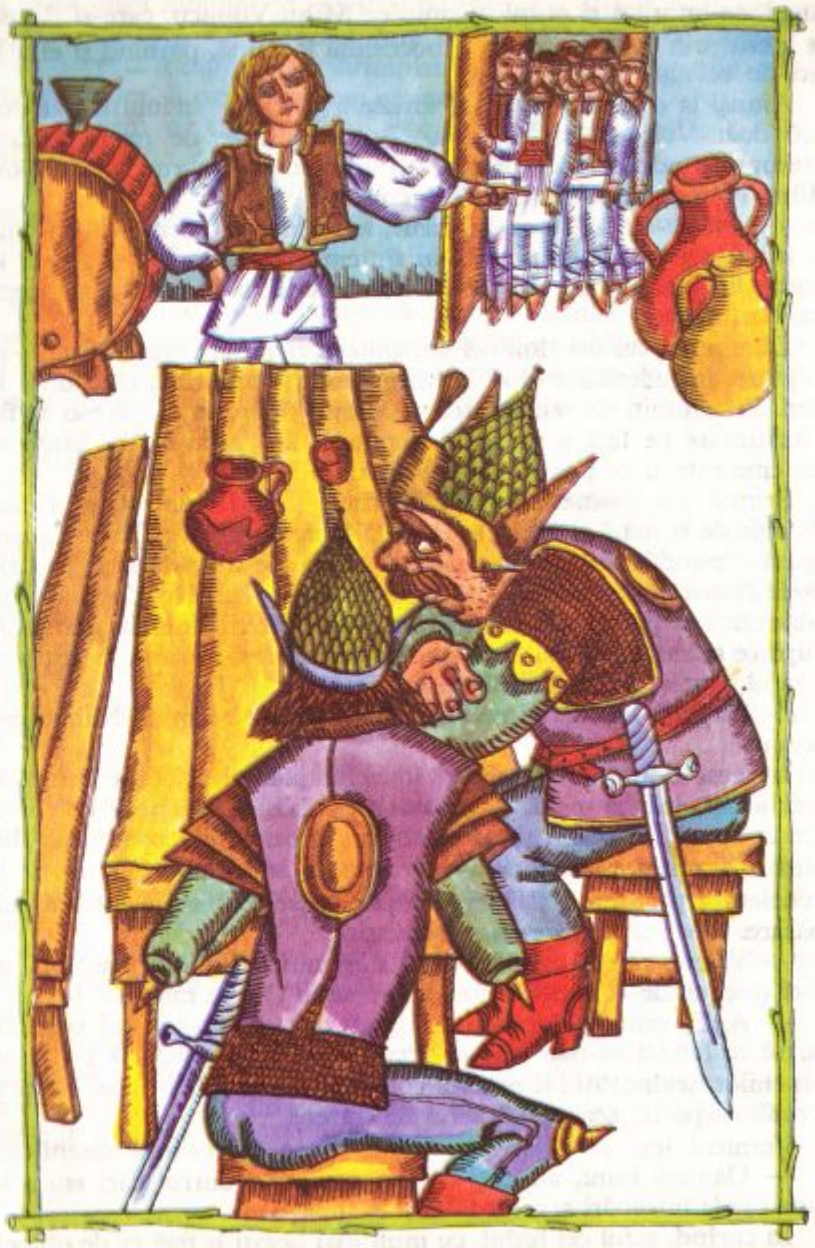

sătenii, se îmbrăcă și porni în timp ce Mihu-Voinicu, care-și făcuse de lucru prin casă, apăru cu o bocceluță în mînă, pornind și el alături de ceilalți.

Ajunși la cîrciumă, sătenii rămaseră afară, iar înăuntru pătrunseră doar Voinicul și taică-său. Apropiindu-se de masa frumos așternută, unde cei doi petrecăreți erau în așteptarea bunătăților, Mihu-Voinicu zise, desfăcînd legăturica :

— Iată, v-am adus ce ați cerut, adică de-ale gurii. Nu-i o cină de soi, dar asta este ce avem. Nu sîntem prea înstăriți ! și scoase la iveală din ștergar un boț de brînză, mămăligă rece și două cepe mari, rumene.

De uimire, cei doi slujitori împărătești rămaseră muți, uitîndu-se cu gurile întredeschise cînd la Mihu, cînd la merinde, cînd unul la altul. Erau uluiți de seninătatea și curajul tînărului ce păreau să fie o înfruntare pe față a rangului și puterii lor. N-aveau de unde să știe cine este și ce poate Mihu-Voinicu.

Primul s-a desmeticit gradatul care, țipînd cumplit, se ridică năvalnic de la masă și vrea să-și scoată sabia de la brîu. Cu o mișcare sigură și rapidă, Mihu îl înhață, îl ridică ca pe un pachet și, în strigătele fioroase ale acestuia, îl predă lui taică-său care deschise ușa și-l aruncă ca pe-un sac, hăt departe, între sătenii adunați grămadă. După ce se ridică, ca vai de el, din colbul ogrăzii vroia să se întoarcă la locul luptei, dar țăranii îl reținură, sfătuindu-l :

— Dacă ți-i dragă viața rămîi aici, pînă o termina Mihu ce-a început !

În acest timp, Simion uriașul, începînd să înțeleagă ce se întîmplă, se ridică și el de la masă, își scoate iute sabia, și se repede la Mihu. Acesta apucă un scaun și cu o izbitură grozavă îi scoate sabia din mînă oșteanului, aruncîndu-i-o cît colo. Îi apucă apoi mîinile de la încheietura pumnului și, într-o clipită, oasele uriașului pîrîiră sub apăsarea de fier a degetelor voinicului.

— Văleu, văleu ! urlă ca ieșit din minți Simion. Lasă-mă că m-oi duce unde-oi vedea cu ochii și-n satul tău nu mai calc !

— Apăi, omule, dacă vii cu gînduri bune, poți veni oricînd, dar să te ferești să mai încerci vreodată să aduci năpastă pe capul oamenilor nevinovați ! îi precizează voinicul cu asprime în glas. Simion se prăbuși pe un scaun, scîncind de durere.

Voinicul iese în prispa cîrciumii și se adresează sătenilor:

— Oameni buni, aduceți-l și pe gradat înăuntru, căci am a le pune unele întrebări acestor trimiși domnești.

În curînd, șeful cel fudul, cu mult mai negru la față ca de obicei, negru și de durerile trupești, dar și de umilința ce pățise, luă loc

la masă lîngă Simion, cu privirile în pămînt și oftînd în răstimpuri, în timp ce sătenii se așezară care pe unde apucară, discutînd cu voce înceată despre cele întîmplate. Se așează Mihu-Voinicu în fața oștenilor, îi privi cu luare aminte și le zise :

— Acum se cuvine să-mi răspundeți la niște întrebări. Mai întîi, ce treburi v-au adus în satul nostru ?

— Omule mai voinic ca un urs, mai puternic ca un leu, ți-om răspunde la întrebări căci nu putem altfel, vorbi în numele amîndurora gradatul.

— Da, da, ți-om spune ce vrei și ce nu vrei, numai să ne vedem scăpați odată de aici ! completă chinuit Simion, uitîndu-se cu spaimă la făptura Mihului, ca la un om de pe altă lume. Dacă vrei să știi, în toată împărăția nu-i om să-mi stea împotrivă, dar strînsoarea mîinilor tale este mai grea ca menghinea și puțin a lipsit să nu mă lași schilod !

Mihu zîmbi și continuă :

— Hai să auzim ce treburi vă mînă din urmă.

— Împăratul nostru, care este și al vostru, căci el domnește peste aceste locuri, împăratul Negru zic, are nevoie de bani, de bani mulți. Nevoile domniei sînt mari și lăzile visteriei sînt golite. Pentru aceasta, măritul împărat a trimis oșteni și slujitori în toate colțurile țării pentru a strînge noi biruri, care să umple iarăși pungile împărătești. Pe noi, pe mine și pe Simion, ne-a purtat ursita spre locurile voastre, vai de capul nostru ! termină mustăciosul spovedania.

— Deci pentru astă treabă ați venit ? observă Mihu-Voinicu cu un glas ce nu prevestea nimic bun. Și ce aveți de gînd ? mai întrebă el.

— Păi, ne întoarcem de unde am venit și om spune împăratului că pe aste locuri nu-i nimic de strîns căci oamenii n-au de nici unele, răspunse repede oacheșul.

— Atunci strîngeți-vă lucrurile de grabă și duceți-vă, iar pe aici nici cu gîndul să nu mai călcați ! le mai spuse Mihu arătîndu-le poruncitor ușa.

Și duși au fost cei doi slujitori domnești, purtînd cu ei amintirea acestor pățanii nedorite din satul voinicului. Pacea, liniștea și mulțumirea s-a așternut din nou peste așezarea în care trăia și muncea voinicul, iubit, respectat și binecuvîntat de toți.

Peste împărăția lui Negru-Împărat dăduse mare urgie. În părțile dinspre miazănoapte, din creierii munților, de unde își făcuse sălaș un zmeu-paraleu, fioros și rău din cale afară, pustia fără milă o bună parte din împărăție. Oameni, vite, case și ogoare, toate aveau de pătimit din cauza năprazniculuí zmeu. Cîte nu încercase Negru-Împărat, ca să scape împărăția de osîndă, dar degeaba. Trimisese oaste mîndră să se războiască cu zmeul, dar aceasta se întorsese împuținată și ca vai de ea ! Veniseră voinici și fii de împărați vestiți pentru puterea, curajul și priceperea lor în lupte, și se prinseseră în fața împăratului că vor răpune zmeul. Dar mulți nu se mai întorseseră, iar cei ce reușiseră să scape, veniseră înspăimîntați de înfățișarea lui înfiorătoare și de îngrozitoarea putere a acestuia. De acum nici chiar cetatea de scaun a Împăratului Negru nu mai era un adăpost sigur pentru el și supușii lui. Încolțit și înspăimîntat de moarte, a trimis slujitori în patru zări, ca să trîmbițeze solie împărătească precum că, cine va răpune zmeul, va căpăta bună parte din împărăție și va urma împăratului la domnie.

Zilele se scurgeau dar nimeni nu se mai arăta dornic de-a se lupta cu zmeul.

Iată că vestea ajunge și în sătucul lui Mihu-Voinicu. Cade el pe gînduri și, nu după multă vreme, se hotărăște, spunîndu-le astfel părinților :

— Dragă mamă și tată, ați auzit și voi ce foc și pîrjol s-a abătut peste împărăție. Și ați mai auzit și chemarea împăratului. Socot că trebuie să-mi încerc și eu norocul, nu atît pentru dobîndirea avuțiilor, cît pentru a izbăvi lumea de relele cumplitului zmeu. Nu putem lăsa țara la nevoie ! Voi ce ziceți ?

— Ce să zicem, vorbi pietrarul după cîteva clipe de gîndire. Noi sîntem bătrîni de-acum și avem mare nevoie de tine. Dar am mai aflat că sînt oameni năpăstuiți, în nevoie și mai mare, și doar tu i-ai putea ajuta. Așa că, fătul meu, dacă astfel ai chibzuit, eu cu mama ta îți vom da binecuvîntarea părintească și să mergi sănătos. Ne vom ruga să izbîndești și să redai oamenilor pacea și bucuria de a trăi și munci în liniște. Iar tu să te întorci curînd la bătrînii tăi

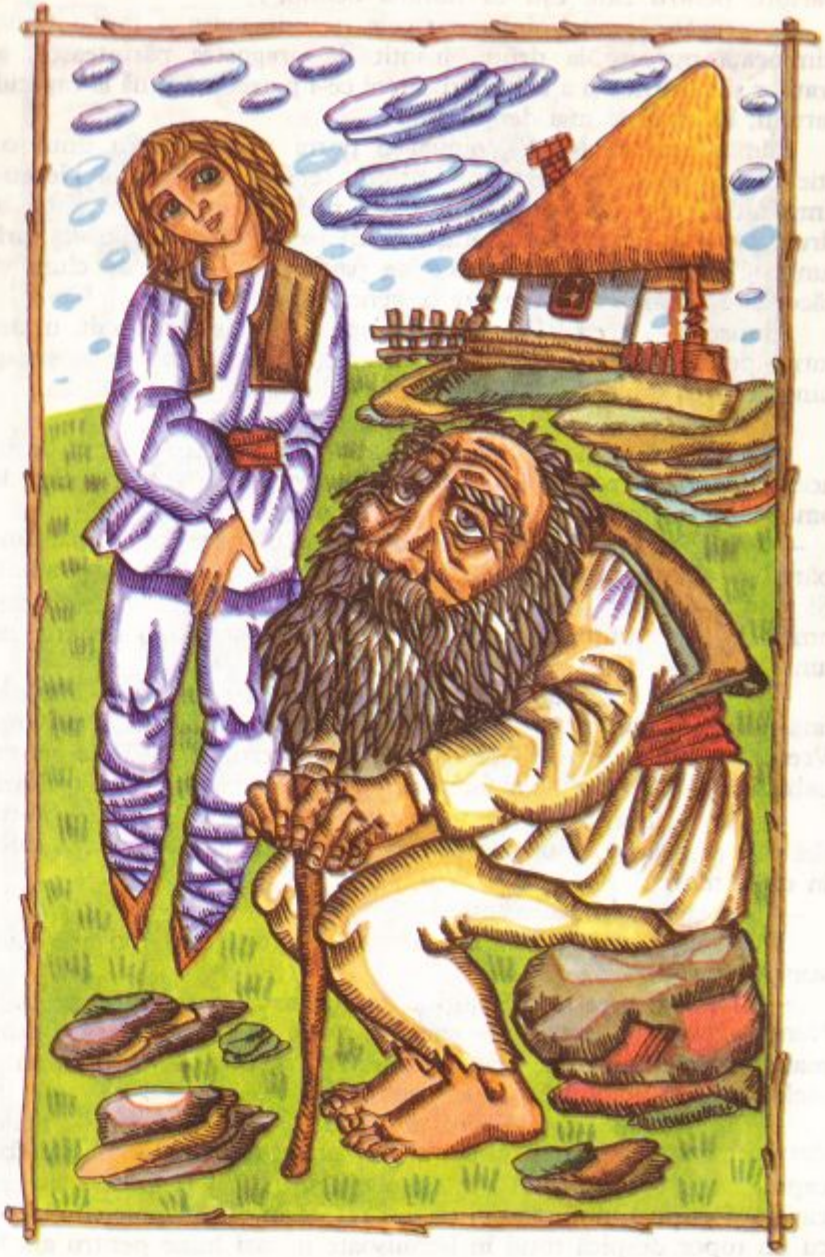

părinți, pentru care ești ca lumina ochilor !

Se pregăti Mihu-Voinicu cu cele trebuincioase și într-o bună dimineață purcese la drum, însoțit de dragostea părintească, a fraților și surorilor și a celorlalți săteni ce-l petrecură pînă la capătul satului, ba chiar și mai departe.

Rămas singur, Mihu-Voinicu o porni voinicește ca unul ce știe că are mult de mers, îndreptîndu-se spre cetatea lui Negru-Împărat. Traista cu merinde și bățul noduros, cu care se ajuta la drum, erau singurii lui tovarăși. Și merse, și merse, zile de vară lungi și frumoase, înmiresmate de parfumul florilor de cîmp și răcorite de boarea mîngîietoare ce venea dinspre munte.

Ajunse la o vreme în mijlocul unui codru des, nesfîrșit, unde, într-o poieniță, văzu o căsuță bătrînească, iar pe prispă un moșneag nins de prea mulți ani, ce-și înfunda luleaua cu tutun.

— Bună ziua, moșule ! zise Mihu.

— Bună să-ți fie inima, flăcăule ! Ce te aduce pe aici, prin aceste pustietăți pe unde de mult timp nu a mai trecut suflet de om, răspunse moșul privindu-l cu mirare pe Mihu.

— Merg către cetatea de scaun să mă înfățișez lui Negru-Împărat, căci dornic sînt să scap lumea de urgia zmeului cel nelegiuit. Și pentru asta am luat-o mai de-a dreptul, prin codrii aceștia neumblați. Dar dumneata cine ești și de ce trăiești așa departe de lume ?

— Apăi, voinicule, să știi că așa mi-i voia și așa ne-a fost din tată-n fiu, să trăim departe de lume și de pricinile ei ! Eu sînt Moș-Vreme și ăsta ne-a fost numele din moș-strămoși. Trăiesc aci cu baba și copiii mei, feciori și fete, acum plecați în pădure după treburi.

— Să trăiești, Moș-Vreme, cît lumea, tu și toți ai tăi. Să-mi dai voie să beau și eu o cană de apă din găleata ta și apoi m-oi duce în calea mea.

— Ia, taică, și răcorește-te !

După ce Mihu își astîmpără setea și-i mulțumi moșneagului, acesta-i zise :

— Dacă ai vrea să mă ajuți și dacă ai timp, pune mîna pe bușteanul acela gros, așază-l pe capră și taie-l cu fierăstrăul în bucăți mai mici, căci am mare nevoie să fac un foc bun în vatră. Puterile mele nu prea mă ajută pentru asemenea treabă.

— Să știi, moșule, că sînt destul de grăbit în treburile mele, dar nu mă lasă inima să nu te ajut. Și zicînd așa Mihu-Voinicu fixă capra, ridică cu ușurință bușteanul cel gros, îl așeză între umerii caprei și puțin timp îi trebui ca să-l reteze în bucăți potrivite. Apoi cu un topor despică totul în lemnișoare numai bune pentru ars în

vatră. Nu trecuse timp nici cît ai pregăti o mămăligă bună și totul era terminat, iar Mihu se pregătea să plece.

— Apoi, taică, eu am sfîrșit ce m-ai rugat să fac. Te las cu bine și la întoarcere să te găsesc sănătos !

— Dar cum îți zice, fiule ? întrebă bătrînul.

— Mihu, moșule, Mihu-Voinicu că așa îmi zice lumea.

— Că ești voinic fără pereche m-am încredințat și eu, căci treaba ce-ai făcut n-ar fi putut s-o facă nici cinci-șase oameni puternici. Și m-am mai încredințat că ești și săritor și cu suflet bun. Se cuvine deci să te ajut și eu căci, deși trăim singuratici, știm multe. Află, deci, că pe dușmanul cu care vrei să te înfrunți, nu-l poți răpune decît cu paloșul de argint, cu care Negru-Împărat se lupta-n războaie pe vremea tinereților lui. Este un paloș tare greu, pe care nimeni nu a mai putut să-l folosească de cînd împăratul a îmbătrînit, iar acum zace într-o ladă în podul castelului. Cîți viteji și cavaleri n-au încercat să-l clintească, dar degeaba. Dacă vei reuși să-l ridici și să-l mînuiești, apoi să știi că i-a sunat ceasul de pe urmă blestematului zmeu. Dar, ia seama, să-l lovești în partea stîngă a grumazului, sub ureche. Acolo are zmeul locul cel mai slab.

Mihu-Voinicu, ascultînd cu atenție tot ce-i spusese Moș-Vreme, îi mulțumi, îi sărută dreapta și plecă în calea lui.

Și se duse cale lungă, alte zile și săptămîni pînă ajunse în cetatea Împăratului Negru. Aci se înfățișă degrabă oștenilor de strajă pe care îi rugă să-l anunțe la împărat, căci dorește a se lupta cu zmeul. Negru-Împărat îl primi numaidecît, zicîndu-i :

— Aud că te cheamă Mihu-Voinicu și că vrei să scapi țara de pustiire. Cred că ai auzit ce-au pățit ceilalți voinici, ce s-au încumetat să dea piept cu fiara.

— Am auzit, Măria-Ta, dar fiecare cu puterea, priceperea și norocul lui.

— Te văd isteț la minte și voinic tare la trup și dacă te-ai hotărît să te duci, eu îți voi da de toate cele trebuincioase : cal voinic, arme, hrană, căci ai cale lungă de mers și însoțitori de ajutor.

— Mulțumesc, Împărate, pentru cal și hrană, dar de însoțitori mă lipsesc. Ceea ce vreau să fac, oi face și singur. Cît privește armele nu-mi trebuie decît una singură : paloșul de argint ce-l foloseai Măria-Ta în tinerețe.

Mirat, Negru-Împărat chibzui un timp, apoi răspunse :

— Așa să fie cum ai zis ! Să mergem să-ți dau paloșul de argint, bineînțeles dacă-l vei putea urni din loc. Să știi că de multă vreme stă nemișcat în lada lui. Mulți au vrut să-l folosească, dar puterile nu i-au ajutat.

— Vom vedea, Măria-Ta ! zise scurt Mihu.

Se duseră în podul castelului, însoțiți de tot alaiul împărătesc, ajunseră la cufărul uriaș care adăpostea paloșul și împăratul îi ridică capacul. Pe fundul lăzii stătea o minune de paloș lung cît un om, cu totul și cu totul de argint și cu mînerul bătut în pietre scumpe. Colbul gros ce-l acoperea nu lăsa să se vadă prea bine felul minunat în care era lucrat. Mihu-Voinicu se uită îndelung și cu admirație mută la paloșul nemaivăzut. Împăratul zîmbi și-i zise :

— Da, da, ăsta-i vestitul paloș de argint, spaima dușmanilor mei, pe care numai eu îl puteam mînui, căci fost-am și eu tînăr și puternic fără asemănare. Hai, Mihule, să te văd de ce-mi ești în stare !

Mihu-Voinicu nu așteptă alt îndemn, se aplecă deasupra cufărului și cu o singură mînă ridică paloșul din locașul unde zăcuse atîta amar de vreme. Apoi cu ușurința cu care ai mînui o nuia, voinicul izbi cu el de cîteva ori aerul, care vibră lung, hăulind. Și din cauza iuțelei cu care învîrtise paloșul, tot colbul zburase după acesta, scînteind acuma de-ți lua ochii. Parcă atunci ieșise din mîinile meșterului făurar ! Împăratul și întreaga adunare de curteni rămaseră fără grai, neștiind ce să admire mai întîi : puterea Mihului sau splendoarea paloșului.

— Voinice, spuse Împăratul, ne-ai adus o rază de speranță în inimile noastre îndurerate. Sîntem încredințați că sărmana noastră împărăție și bietul nostru popor își vor găsi liniștea. Pregătește-te de grabă și du-te de răpune zmeul-paraleul. Fiecare zi și ceas pierdut înseamnă multă jale și pagubă în țară. Cît privește făgăduința împărătească, să n-ai nici o teamă.

— Mîine în zori voi fi plecat, Măria-Ta, răspunse Mihu-Voinicu privind în continuare spre paloșul ce-i vrăjise ochii și sufletul.

Se încinse un ospăț mare, împărătesc, în care Mihu-Voinicu avu loc de cinste. Și toți se întreceau să-i intre în voie, lăudîndu-l care mai de care. Cît despre mulțimea de domnițe, ce să mai spunem. Îl mîncau din ochi, nu alta, pe flăcău. Voinicul nostru nu avea ochi decît pentru paloșul lui pe care-l ținea la îndemînă. Simțea că-i va fi prieten de nădejde în grelele încercări ce-l așteptau.

Dis-de-dimineață, în geana zorilor, Mihu-Voinicu se duse la grajdurile împărătești pentru a-și alege calul ce-l va purta în luptă. La intrare, un grăjdar bătrîn, bătrîn tare, îl opri și-i zise :

— Mihule, ne-ai picat drag la toți, căci vrei să te bați cu zmeul pentru liniștea și viața noastră. De aceea să-mi asculți sfatul. Să stai în mijlocul grajdului și să fulgeri de cîteva ori cu paloșul tău de argint. Acel armăsar care va veni spre tine, pe acela să-l încaleci,

că bun tovarăș îți va fi !

Mihu-Voinicu mulțumi și făcu întocmai. La scînteerile falnicului paloș, veni ușurel spre el o frumusețe de cal negru, cu părul lucios și lins și cu o țintă albă, stelată, în frunte. Sub pielea lui bine întinsă, mușchii îi jucau ca șerpii, iar nările ce fremătau întruna arătau cît de ager este bidiviul. Flăcăul îl mîngîie binișor pe grumaz și-i spuse cîteva vorbe de alint, la care armăsarul nechează ușor, bătînd din coadă.

— Îl cheamă „Mură" și greu se lasă încălecat. Uite șaua și frîul, încearcă de vezi dacă-l poți călări ! îi spuse un grăjdar tînăr.

Mihu-Voinicu îi puse șaua și frîul și, ieșind pe tăpșanul din fața grajdului, se aruncă dintr-o mișcare pe spinarea calului. Mihu strînse frîul și-l îndemnă să pornească, ceea ce buiestrașul nu întîrzie să facă. Parcă-l călărise de cînd lumea, așa de cuminte se arăta, răspunzînd la toate îndemnurile.

— Măi, Mură, bun prieten om fi de acum înainte, i se adresă voinicul, iar armăsarul slobozi un nechezat voios ca o încuviințare.

— Hai acum, năzdrăvane, să ne luăm cele trebuincioase și s-o pornim la drum, să stîrpim lighioana.

Și o porniră în trap săltat spre miazănoapte, spre cuibul zmeului. Tare mulțumit era Mihu-Voinicu de alegerea făcută, căci Mură se dovedea a fi un armăsar puternic, ascultător și vrednic, cum nu mai era altul pe lume. Merseră zile multe văzînd prin mai toate locurile focul și pîrjolul ce-l făcea înfricoșetorul zmeu. Peste tot numai oameni speriați și nefericiți, care pierduseră nădejdea în ziua de mîine. Îi pîndea și-i înhăța dihania de pe drum, de la munca cîmpului, ba chiar din prispa casei. Stăteau oamenii în case, zăvorîți. Dar ce puteau face ? Se resemnaseră și-și asteptau sfîrșitul. Mihu vedea și auzea totul și inima lui se-ncrîncena de-o hotărîre și mai mare, nestrămutată.

— Mai bine să știu că-mi las oasele să albească pe aici, decît să mă întorc fără izbîndă, îi vorbea calului cu multă îndîrjire. Iar Mură parcă prindea aripi, purtîndu-l și mai iute pe voinic. De la o vreme pustiirea se făcu și mai mare, iar primele culmi semețe ale munților nu mai erau departe. Înțelese Mihu că se apropiase de bîrlogul paraleului și că trebuie să meargă cu mai multă băgare de seamă pentru a se feri de un atac fără veste. Pe stînga și pe dreapta, codri nepătrunși împiedicau vederea, iar în față munții înalți închideau zarea. Se strecurară pe poteci înguste, ocoliră hățișuri și prăpăstii și după multe zile de trudă numai ce ajunseră, într-o amiază, la o vale ca o căldare uriașă înconjurată de stînci pleșuve. Într-una din stîncile cele mari, se căsca o peștere imensă. În fața

peșterii se întindea o pajiște unde iarba se ofilise, iar peste tot se zăreau răspîndite hîrci și oase de tot felul. O asemenea priveliște putea băga groaza în sufletul oricărui muritor, nu însă și în al Mihului care, liniștindu-l pe Mură, se ascunse după o mică stîncă prăvălită, aproape de intrarea în marea peșteră ce nu putea fi decît sălașul zmeului.

Calul dădea semne de înfricoșare, așa că Mihu îi adresă cuvinte de îmbărbătare :

— Hai, Mură, fii cuminte, căci trebuie să așteptăm nelegiuitul în cea mai mare liniște. Acum este plecat pentru lucrarea lui cea blestemată, dar se va întoarce curînd și trag nădejde că va fi și ultima lui zi de viață. Ai încredere în mine !

Calul se liniști, se alipi de Mihu și rămaseră așa, nemișcați, în așteptarea zmeului. Nu după prea multă vreme se auzi un muget, la început slab apoi din ce în ce mai tare, în timp ce pămîntul se cutremura ușor parcă izbit de un ciocan uriaș. Venea zmeul spre peștera lui și mugetul deveni de la o vreme tare ca tunetul, iar tropotul părea a fi al unei turme întregi de bivoli. Și iată-l că apare în acea vale a morții, înspăimîntător la vedere și încărcat cu prăzi de tot felul. Era o ființă nemaivăzută, zămislită parcă de străfundurile pămîntului și aruncată la suprafață cine știe din ce pricină. Părea să fie și om, și urs, și porc mistreț. Mergea cînd în două, cînd în patru labe, iar corpul uriaș îi era acoperit peste tot de un păr țepos, stropit din belșug cu sîngele victimelor. Din gură îi ieșeau doi colți zdraveni, de pe care picurau stropi din același sînge nevinovat. Înțelese Mihu pe loc de ce mulțime de oști și cavaleri dăduseră bir cu fugiții. Îți trebuia mult curaj ca să privești asemenea făptură și să nu o iei la fugă, mîncînd pămîntul. Dar și Mihu era un om cum nu mai fusese altul, așa că dorind să termine cît mai repede cu dihania, sare din spatele stîncii, unde era ascuns, drept în fața zmeului și-i grăiește !

— Pregătește-te să pieri, zmeu lacom, căci te-au ajuns blestemele oamenilor ! În timp ce-i spunea acestea, voinicul trage fulgerător paloșul lui de argint din teacă și se repede spre fiară. Aceasta, mirată tare de prezența și curajul Mihului, se ridică în două labe și prinde a rosti cu glas de om :

— Te văd voinicos, flăcăule, dar mai bine ai fi făcut de nu-ți călcau picioarele prin aceste locuri. Acum că ai venit, aici îți vor putrezi ciolanele !

Fără să mai răspundă, Mihu începu să mînuie paloșul cu asemenea pricepere și iuțeală încît zmeul, orbit de strălucirea argintului și năucit de mulțimea loviturilor, începu să dea înapoi. Cu labele

și cu colții încerca să-l sfîșie pe Mihu, dar acesta, cu agerimea lui fără pereche, era de neatins. Mugea zmeul și se agita de duduia pămîntul, iar paloșul voinicului tăia brazde adînci în pielea lui. Dacă văzu zmeul că nu-i chip să-l dovedească pe Mihu, se lăsă pe cele patru labe și iute se aruncă înainte spre el, ca să-l ia în colți. Dar flăcăul, mai iute decît el, se feri în lături și-l păli cu tăișul paloșului după cum îl învățase Moș-Vreme, la grumaz, după urechea stîngă, unde era locul slab. Așa năpraznică fusese lovitura, că paloșul mușcă adînc în carnea zmeului, despărțindu-i capul de trup. Un șuvoi de sînge negru se revărsă din trupul dihaniei, prăvălită la pămînt, în timp ce din capul ce zburase cît colo, doi ochi fioroși căutau neputincioși spre Mihu-Voinicu.

Mihu rămase așa o vreme, privind fiara răpusă, apoi își șterse paloșul de sîngele necurat, și-l ridică spre soare la înălțimea ochilor sărutînd mînerul credincioasei arme ce-i fusese prieten de nădejde. Din spatele stîncii veni încetișor și Mură, care zlobozi un nechezat prelung ce vroia să însemne bucuria și devotamentul animalului pentru viteazul lui stăpîn.

— Am făcut treabă bună, Mură, și-mi simt inima ușoară după asemenea lucrare. Tu și minunatul palos de argint ați fost bunii mei prieteni și vă sînt recunoscător pentru ajutor. Cît vom fi împreună vom izbîndi în toate încercările. Acum să plecăm cît mai repede de pe aceste meleaguri triste, dar pe care viața va înflori din nou, nu după multă vreme.

Plecă Mihu-Voinicu pe drumul lung al întoarcerii, unde va întîlni alte întîmplări și se va izbi de răutatea și necinstea unor oameni.

CÎRTIȚĂ-ÎMPĂRAT

După ce Mihu-Voinicu scăpase împărăția de urgia sîngerosului zmeu, se îndreptă spre cetatea lui Negru-Împărat. Vestea cea bună se răspîndise repede peste întinsul satelor și orașelor, iar bucuria își făcuse iarăși loc pe chipurile și în inimile oamenilor. Străbătea Mihu dealuri, cîmpii, așezări omenești și peste tot vedea cum munca îndîrjită refăcea fața pămîntului pustiit de atîta amar de vreme. Parcă și drumul părea acum mai ușor, mai scurt, iar Mură îl purta în șa cu vigoare sporită.

Într-o bună zi, în mijlocul unei păduri, într-un rîuleț ce curgea avîntat printre pietre, voinicul, ce se oprise să-și adape calul, zări în apele limpezi, ca lacrima, o biată cîrtiță ce era gata-gata să se înece. Venise să bea apă și căzuse de pe mal într-o adîncitură de unde se căznea în zadar să iese.

Milos din fire și iubitor de animale, Mihu-Voinicu întinse un băț pînă la cîrtița ce se zbătea în apă și după ce o văzu pe aceasta agățîndu-se cu disperare de creanga salvatoare, o trase pe mal.

— Să-ți fie de bine și să fii mai atentă altă dată, zise Mihu-Voinicu zîmbind.

Dar care nu-i fu mirarea cînd cîrtița, după ce se scuturâ de apa ce-i udase blănița, prinse a vorbi cu grai de om :

— Îți mulțumesc, voinice, că m-ai scăpat de la o moarte năpraznică și nedemnă de mine, căci eu sînt Cîrtiță-Împărat, mai marele peste toate cîrtițele pămîntului. Știu că ești Mihu-Voinicu și că ești viteaz fără pereche și bun cu cei în nevoie. De aceea, ia te rog acest bețișor de fier găurit pe mijloc, care-ți va fi de mare ajutor de vei cădea în năpastă. Și zicînd așa, Cîrtiță-Împărat îi dădu Mihului un fel de țeavă subțire și nu mai lungă decît un deget, pe care o luase de sub un lăstăriș.

— Mulțumesc, dragă Cîrtiță, pentru darul făcut, dar ce să fac cu acest bețișor ?

— Îl vei ține asupra ta și dacă vei avea nevoie de ajutor îl înfigi în pămînt pînă la jumătate și strigi pe țeavă : sînt Mihu-Voinicu, ajutați-mă ! Și atunci supușii mei, care sînt peste tot, îmi vor da iute de veste, căci noi trăim sub pămînt, dar știm în orice moment

ce se întîmplă deasupra.

Terminînd acestea, mai marele cîrtiţelor se îndepărtă de voinic şi intră în primul muşuroi, din acelea din care vedem adeseori pe întinsul pămîntului. Mihu-Voinicu răsuci beţişorul pe o parte, pe alta şi-l băgă în buzunar, mirîndu-se tare de toată întîmplarea.

O porniră iarăşi la drum, şi au mers cale lungă, dar cunoscută, calea întoarcerii. Într-o dimineaţă, după ce dormise un somn dulce într-un luminiş de pădure şi de abia ieşise într-o dumbravă smălţată de mulţime nesfîrşită de flori de toate formele şi toate culorile, văzu Mihu-Voinicu cum se apropie de el o ceată mîndră de oşteni călări, înzăoaţi şi pe cap cu coifuri ce străluceau în soarele dimineţii de-ţi luau ochii. În fruntea lor galopa, pe un armăsar focos, un ofiţer şi mai mîndru decît ceilalţi. N-apucă Mihu să se minuneze prea mult de mîndreţea oştenilor, că aceştia se opriră lîngă el, iar ofiţerul, căpetenia cetei, zise :

— Eşti Mihu-Voinicu şi avem poruncă de la Negru-Împărat să te arestăm neîntîrziat şi să te ducem la temniţa cetăţii.

Mihu rămase o clipă nedumerit şi apoi răspunse :

— Cum aşa ? Eu mă întorceam să-i spun Măriei-Sale că am scăpat ţara de urgie, iar voi în numele lui vreţi să mă ferecaţi în lanţuri ?

— Negru-Împărat ştie că ai scăpat împărăţia de pacostea de zmeu, dar a aflat prin iscoade că, la întoarcere, ai jefuit, ai tăiat şi spînzurat, întocmai ca cel mai mişel tîlhar ! De aceea trebuie să te ducem legat la temniţă, pentru a fi judecat după fapte ! preciză comandantul.

— Este o neînţelegere la mijloc, şi lucrurile se vor lămuri de îndată ce voi ajunge în cetate. Aşa că vedeţi-vă de drum şi ne-om întîlni înaintea scaunului împărătesc ! mai zise Mihu.

— Ba nu, căci porunca-i poruncă ! se opuse şeful cetei de oşteni, înconjuraţi-l şi ferecaţi-l !

Neavînd încotro, Mihu îşi scoase iute de la brîu paloşul lui de argint şi ca un vifor se aruncă asupra numeroasei cete. Oştenii, peste cincizeci, toţi cu săbiile trase, încercară să-i taie calea, să-l lovească, să-l doboare şi să-l lege, după cum era porunca nelegiuită a împăratului. Dar una-i porunca şi alta-i putinţa ! Săbiile lor strălucitoare zburară cît colo cînd se încrucişau cu paloşul de argint, aşa că repede, repede, cei mai mulţi dintre oşteni rămaseră dezarmaţi şi se retraseră de la locul bătăliei. Vreo cîţiva, mai voinici şi mai pricepuţi, încercau în continuare să pună mîna pe flăcău, dar după cum nu poţi înlănţui fulgerul, tot aşa nu-l puteau nici ei atinge pe voinic. Mură făcea nişte salturi grozave în stînga şi-n dreapta, înapoi şi înainte, iar Mihu învîrtea paloşul cu o iuţeală

și o putere ce pînă la urmă băgară groaza în toată trupa ce o luă la sănătoasa. Rămase doar căpetenia care, năucit, ar fi dat și el bucuros bir cu fugiții, dar onoarea de ofițer nu-l lăsa să facă ce făcuseră oștenii de rînd.

— Acum ce mai aștepți, Mihule, zboară-mi capul și să isprăvim odată ! zise cu obidă ofițerul.

— Omule, omule, la ce-mi trebuie mie capul tău ? eu nu-s setos de sînge omenesc. Du-te la Negru-Împărat și spune-i că tot ce i s-a spus despre mine sînt scorneli nerușinate și că voi veni eu însumi ca să lămurim totul. Mihu se luptă cu fărădelegea, nu cu suflete nevinovate ! termină voinicul cele ce avea de spus.

Ofițerul își adună trupa risipită și în galopul cel mai mare făcu cale-ntoarsă.

Mihu-Voinicu o porni fără grabă, chibzuind la cele întîmplate. Cu siguranță că Negru-Împărat fusese înșelat cînd i se spusese despre Mihu că ar fi făcut fapte rele pe drumul de întoarcere. Dar totul se va lămuri cînd va ajunge în cetatea de scaun. Nu-i trecea prin minte Mihului că vorba împărătească este adesea înșelătoare. Se cuvine să arătăm că Negru-Împărat, ca mai toți împărații, era negru nu numai la nume, ci și la suflet și nici nu se gîndea să se țină de cuvîntul dat voinicului cînd acesta plecase să nimicească cruntul zmeu.

Și astfel, într-un amurg, Mihu-Voinicu ajunse în sfîrșit la porțile cetății în care bătu cu putere.

— Cine-i ! întrebară străjile.

— Eu, Mihu-Voinicu, și vreau să mă înfățișez Măriei-Sale.

Peste puțin timp porțile grele se dădură în lături, iar Mihu înaintă spre scările falnice ale castelului. N-apucă să intre în sala cea mare, că împăratul, cu nelipsita lui suită de curteni, îi ieși în cale și îmbrățișîndu-l cuvîntă fățarnic :

— Bine ai venit, voinice, și fii binecuvîntat pentru fapta ta minunată, care a redat liniștea acestei împărății. Ai ucis zmeul, ești vrednic să capeți acum jumătate din împărăție și să-mi urmezi la domnie. Tot de-o dată rogu-te să ne ierți pentru greseala ce ti-am făcut, trimițînd oaste să te aresteze. Niște blestemate de iscoade mincinoase și pizmașe m-au mințit cu nerușinare ! Dar și-au primit pedeapsa meritată !

— Bine te-am găsit, Măria-Ta, și bucuros sînt de toate și mai ales că minciuna iscoadelor a fost iute dată la iveală, iar numele meu a rămas nepătat ! răspunse Mihu-Voinicu.

— Vom sărbători cum se cuvine această mare izbîndă ! Și, întorcîndu-se către slujitori, împăratul bătu din palme dînd poruncă :

— Să se pregătească un ospăț mare pentru șapte zile și șapte nopți și să fie invitați toți locuitorii cetății.

— Mărite-Împărate, eu am să cinstesc ospățul, dar numai în această noapte căci mîine, să-mi fie cu iertare, trebuie să plec să-mi văd bătrînii mei părinți, frații și surorile, care-mi duc dorul de atîta amar de vreme, mai zise Mihu.

— Așa să fie cum ți-i voia, voinice. Acum odihnește-te un pic, primenește-te și să ne veselim cu toții. Și unde era împăratul vesel nevoie mare, și se agita, și da porunci în stînga și-n dreapta, că dacă ai fi fost cu mare luare aminte la această purtare, după ce vroise să-l vîre în temniță pe flăcău, nu se putea să nu intri la bănuieli. Dar Mihu, fire deschisă și suflet nevinovat, era departe de orice fel de bănuieli și nu-l stăpînea decît bucuria izbînzii și nerăbdarea de a-și vedea satul și pe cei dragi. Într-adevăr, peste puțină vreme se încinse o petrecere cu cîntece și jocuri, cu veselie și bucate alese, iar băutura curgea în valuri, mărind hărmălaia și încurcînd vorbele. Mihu, așezat lîngă împărat și avîndu-l de cealaltă parte pe fiul cel mai mare al acestuia, se ospăta și el cu poftă, căci de multă vreme nu mai stătuse la o masă îmbelșugată. Se bucura și el de cele ce vedea și auzea, de veselia tuturor și nu observa nici privirile încărcate de pizmă ale prințului, nici ocheadele rele ce și le aruncau din cînd în cînd împăratul, prințul și curtenii, ocheade încărcate de grele primejdii pentru Mihu. După ce bău cîteva cupe din vinul bun, dulce, plin de arome parfumate, cu care slujitorii îl îmbiau, Mihu își simți dintr-o dată capul greu și un somn de nebiruit puse stăpînire pe el încet, încet. Se luptă cît putu, dar de la un timp totul a fost zadarnic. Mai apucă să se ridice, gîndind cu mîhnire că i se pusese ceva în vin, ceva ce urma să-l adoarmă fie pe vecie, fie pentru o vreme, și se cufundă într-o adormire de plumb. Se întinse cît era de lung pe lespezile reci, rămînînd nemișcat.

Dintr-o dată larma încetă și în liniștea grea ce se lăsase, Negru-Împărat, crunt la față și cu o sticlire haină în ochii ce străluceau ca jeratecul, zise cu glas gros, răgușit, plin de ură :

— Să-l luați pe acest mișel, care a jinduit la tronul și împărăția mea, și să-l azvîrliți în temnița cea mai adîncă. Acolo să putrezească, fără hrană, fără apă, fără lumina zilei ! Să fie pildă și altora care uită că de la opincă și pînă la împărat este cale lungă, de nestrăbătut, iar cine se încumetă la așa ceva, va pieri năpraznic, așa cum va pieri acest țărănoi ce se și vedea împărat. Țara a fost și va fi stăpînită de mîna mea împărătească, iar cînd nu voi mai fi, de mîna împărătească a urmașilor mei. Hai, luați-l !

Pasă-mi-te, ce se întîmplase ? Văzînd împăratul izbînda Mihului asupra zmeului și amintindu-și de făgăduiala făcută, începuse

să tremure de furie și ură, gîndindu-se că va trebui să împărățească țara cu altcineva, ba mai mult, fusese așa de nesocotit încît promisese că cel ce va învinge fiara îi va urma la domnie. Se hotărîse deci, fără ezitare sau mustrări de cuget, să-i vină de hac viteazului. Socotise el că trupa ce o trimisese în calea voinicului va fi în stare să-l înlănțuie pe acesta, dar văzînd ce pățiseră oștenii, își schimbase planul. Trebuia să folosească viclenia, căci lupta deschisă cu Mihu-Voinicu nu era cu putință. Așa se făcu că împăratul l-a primit cu veselie prefăcută pe Mihu, dar într-ascuns îi pusese în vin o fiertură făcută dintr-o buruiană ce aduce un somn adînc, frate geamăn cu moartea. Am văzut cum viteazul și cinstitul flăcău, nebănuind nimic, s-a ospătat și a băut fără grijă, căzînd apoi în somn adînc. Acum, slugile l-au luat și l-au coborît în beciurile cele mai adînci ale castelului, l-a zăvorît pe Mihu în cea mai înfricoșetoare temniță, unde lumina soarelui nu pătrunsese niciodată și unde doar bezna cea mai de nepătruns era stăpînă. Zvîrlit într-un ungher, Mihu zăcu multă vreme, cufundat în genunea somnului otrăvit. Îl trezi o durere vie pe obraz și ducînd mîna pricepu că un guzgan îl mușcase de față. Alungînd scîrboasa vietate, se trezi de-a binelea și se ridică în picioare. Încet, încet, își reaminti totul și înțelese toată ticăloșia Împăratului. Își șterse fața și pe pipăite încercă să-și dea seama de mărimea temniței. De jur-împrejur pereți de stîncă mustind de apă ca în peșteri, iar jos pămîntul plin de gunoaie amestecate cu noroiul ce nu se usca niciodată și care răspîndeau o duhoare de nesuferit. Tavanul înalt avea la mijloc un gol tăiat în stîncă, dar ocupat de zăbrele groase cît un braț de om. Pe acolo fusese aruncat Mihu și tot pe acolo venea un pic de aer și o geană de lumină firavă. Deci, doar pe acolo putea spera să-și facă loc spre lumina zilei voinicul nostru. Dar cum să te urci pînă acolo ? Nu era cu putință așa ceva și cele cîteva cranii și ciolane risipite în temniță, îi arătaseră clar că locul era fără scăpare și că toți cei ce fuseseră închiși aici, aici putreziseră. Curînd și geana de lumină dispăru, și, odată cu lăsarea nopții, în temniță se făcu cel mai cumplit întuneric. Pentru prima oară în viață Mihu se simți neputincios, dar nu deznădăjduit. Într-un tîrziu, își aminti, cu bucurie și speranță, că în buzunar are bețișorul primit în dar de la Cîrtiță-Împărat. Îl scoase cu grăbire și amintindu-și ce-i spusese acesta, îl vîrî în pămîntul clisos, strigînd apoi din toate puterile :

— Sînt Mihu-Voinicu, ajutați-mă ! sînt Mihu-Voinicu, ajutați-măăă !

Repetă de cîteva ori chemarea dureroasă, cu speranță, dar, ce e drept, și cu îndoială. Oare ce pot face niște biete cîrtițe pentru

el ? Cum pot ele să-l salveze din acest mormînt în care fusese închis de viu ? Rămase nemișcat multă vreme așteptînd să se întîmple ceva. Și-ntradevăr, după o vreme un zgomot surd, o uruitură neîntreruptă se auzi de jos, de sub podeaua de pămînt a temniței. Nu trecu mult și pămîntul sub tălpile Mihului începu să se năruie în așa fel încît flăcăul fu cît pe-aci să se rostogolească în gaura ce se căscase în fața lui. Mare-i fu mirarea cînd se auzi strigat :

— Mihule, m-ai chemat, iată că am venit. Mulțimea mea nenumărată de supuși subpămînteni ți-au săpat un tunel pe care vei scăpa din această ticăloasă groapă. Haide, să nu mai zăbovim !

Încet, pe pipăite și de-a bușelea, Mihu se strecură prin tunelul săpat de harnicele cîrtițe.

— Unde vom ieși ? întrebă Mihu.

— Într-o pădure, în afara cetății, răspunse salvatorul.

Cu puterea și speranța renăscute, voinicul înaintă tîrîș prin săpătura îngustă. În curînd drumul lui anevoios luă sfîrșit și, respirînd cu nesaț aerul dulce și parfumat al nopții de vară, Mihu se ridică, privi cerul spuzit de stele și apoi își aținti privirea spre cetatea blestemată a Împăratului Negru. Ridicînd pumnul uriaș, rosti cu glas amenințător :

— Împărat netrebnic și ticălos, îți vei primi pedeapsa din mîna care ți-a salvat tronul și averile !

Întorcîndu-se către binefăcătorul său, mai zise :

— Ție îți mulțumesc din suflet pentru ajutorul dat la timp, căci nimeni și nimic nu m-ar mai fi putut salva din ocna în care fusesem aruncat !

Cîrtiță-Împărat îi răspunse cu glasul lui ciudat :

— Și tu m-ai ajutat la vremea ta, Mihule, așa că bucuros ți-am sărit și eu în ajutor. Acum hai să facem amîndoi o mică plimbare în această frumoasă pădure. Am pentru tine o surpriză !

Porni urmat de Mihu și de mulțimea nenumărată de cîrtițe. Nu merseră prea mult și căpetenia cîrtițelor se opri, dînd scurt o poruncă :

— Fraților, săpați aici !

Și la poalele unui fag uriaș începu o muncă cum numai cîrtițele, acești săpători neobosiți ai pămîntului, o pot face. Mihu nu înțelegea rostul întîmplării, dar aștepta cu răbdare sfîrșitul lucrării începute sub ochii lui. Așezat pe iarba deasă, mătăsoasă, îl cuprinse un somn dulce, odihnitor, din care într-un tîrziu îl trezi vocea subțiratică a lui Cîrtiță-Împărat :

— Trezește-te, Mihule, răsare soarele și noi am terminat treaba. Hai, vino și privește în groapa asta adîncă și să-mi spui de-ți place

ce vezi !

Voinicul refăcut după somnul destul de scurt, sări în picioare, se șterse la ochi, clipi de cîteva ori și se apropie de groapă. Mai să-i sară inima din piept de bucurie cînd văzu pe fundul gropii strălucirea minunată a paloșului de argint, prietenul lui drag de luptă. Îl considerase pierdut pentru totdeauna și iată-l acum la picioarele lui, strălucind parcă cu bucurie că și-a găsit stăpînul iubit și vrednic.

— Dar cum a ajuns aici ? întrebă el.

— Dragul meu, am să te lămuresc. După ce s-au descotorosit de tine aruncîndu-te în temniță, Împăratul-Negru și sfetnicii lui au dat poruncă slujitorilor să ia de grabă paloșul de argint și să-l îngroape cît mai afund, ca nu cumva să se mai găsească și alt voinic ca tine, care să-i pună iarăși în primejdie moșiile și scaunul împărătesc. Servitorii au cărat cu mare greutate paloșul pînă în această pădure și, sub privegherea împăratului, l-au îngropat aici în mare taină. Pentru noi însă, acestea nu pot fi taine de ascuns și acum sînt bucuros să-ți recapeți tovarășul de luptă ! termină cele ce avea de spus năzdrăvana Cîrțiță.

— Prietene drag, îți mulțumesc și pentru aceasta și dacă-mi dai voie, voi rămîne pentru totdeauna prietenul vostru. Zicînd aceasta, Mihu coborî în groapa adîncă, ridică paloșul, ieși afară și-l încinse peste mijloc.

— Sănătate, Mihule, și s-auzim de bine ! îi mai spuse Cîrțiță-Împărat și, cît ai bate din palme, se făcu nevăzut împreună cu toți supușii lui.

Cutreieră voinicul prin pădure pînă ajunse la marginile ei. În fața lui se întindea un islaz nesfîrșit pe care păștea o herghelie de cai mîndri, supravegheați de oameni, ce nu puteau fi decît slujitori împărătești. Tot uitîndu-se cu admirație la cai, numai ce zări, mai înspre o margine, pe cine credeți ?... pe Mură, murgul lui năzdrăvan. Îi tresări inima de bucurie și, ascunzîndu-se după pomi, se apropie tiptil de locul unde armăsarul păștea agale, cam fără chef, iarba grasă și udă de roua dimineții. Slobozi ușurel fluierătură de recunoaștere, Mură ciuli urechile, înălță capul și privi țintă spre locul unde Mihu, după un trunchi gros, îi făcea semn cu mîna. Animalul bucuros o porni glonț către voinic.

— Ce fericire, Mură, să te regăsesc ! șopti Mihu înduioșat, mîngîindu-i capul. De-acum sîntem din nou împreună toți trei ; eu, tu și paloșul de argint. Să mergem în calea noastră ! și se aruncă pe spatele calului, ce o porni într-un galop vesel și nestăvilit.

MIOARA, FATA LUI MOȘ-VREME

Se hotărîse Mihu-Voinicu ca mai întîi de toate să meargă acasă la părinții, frații și surorile lui, de care îi era tare dor, și să se bucure cu ei, să se veselească de fericirea revederii. Pe drumul întoarcerii însă, nu uită voinicul că avea o datorie de recunoștiință către Moș-Vreme, care îi dăduse povețe de mare folos. De aceea, drumul către casă îl făcu iarăși prin codrul neumblat, în care Moș-Vreme și ai lui trăiau din moși-strămoși. Și mare-i fu bucuria cînd, apropiindu-se de căsuța moșneagului, din luminișul cunoscut, îl văzu pe acesta stînd pe aceeași prispă și trăgînd gînditor din aceeași lulea înnegrită de prea multa folosință.

— Bine te-am găsit, taică !

— Bine ai venit, Mihule, văd după lumina chipului mulțumirea sufletului. Mă bucur că ai nimicit zmeul.

— Moș-Vreme, am venit să-ți mulțumesc din inimă pentru povețele ce mi-ai dat și să-ți urez viață lungă.

— Bun voinic ești tu, Mihule, și bune vorbe știi să spui. Ferice de neamul care plămădește asemenea feciori ! Pe chipul moșului se lăsă o umbră grea.

— Dar ce-i moșule, ce s-a întîmplat ? Erai mai vesel cînd ne-am despărțit, îi răspunse Mihu cu îngrijorare.

— Ei, taică, ne-a ajuns și pe noi necazurile. Ție am să-ți spun tot, răspunse Mos-Vreme. Știi că eu și ai mei trăiam aci în bună pace și codrul frate ne da de toate : și lemne, și fîn pentru vite, și poame, și tot ce este de trebuință la casa omului. De nimic nu duceam lipsă. Dar iată că nu mult după ce tu ai plecat, s-a pripășit aici în pădurea noastră, în latura dinspre soare-apune, o spurcăciune de căpcăun venit din patru vînturi să facă strîmbătate oamenilor. Și ce-a făcut, și ce-a văzut el, că numai ce s-a hotărît să-și dureze bîrlog mare din trunchiuri groase de copaci, strigînd în gura mare că el nu mai pleacă de aici în vecii-vecilor. Și cum s-a instalat, s-a și pus pe blestemății. Nu mai poate omul să-și pască o vită în pădure, căci răufăcătorul înhață tot. A dat iama și în cireada noastră, lăsînd-o pe sfert de cum fusese. Dacă au văzut așa feciorii mei, flăcăi zdraveni în stare să pună ursul la pămînt,

s-au hotărît să dea lupta cu căpcăunul. Dar din nenorocire n-au reușit, ba cel mai mic dintre ei s-a ales și cu un picior frînt, căci pocitania l-a azvîrlit cît colo. Nu-i chip să te lupți cu el, are o putere nemaivăzută. Și n-a fost numai atît. Chiar acum cîteva zile blestematul mi-a răpit pe fiica mea cea mai mică, Mioara mea cea frumoasă și cuminte. A dus-o la el în sălaș și a trimis vorbă că o va lua de soție. O ține închisă sub lacăt pînă s-o hotărî să-l ia de bărbat și biata mea fetiță se ofilește de jale. Se prăpădește baba mea de inimă rea, plîng întruna fiii și fiicele mele după surioara lor cea dragă ! termină moșul lăcrimînd din ochii stinși de durere.

Tăcu Mihu un timp, pînă ce Moș-Vreme își mai ostoi plînsul și suspinele, și-i cuvîntă astfel :

— Taică dragă, liniștește-te și să chibzuim. Te încredințez că vom putea să-i facem de petrecanie și acestui dușman nemilos.

— Să-ți spun drept, Mihule, și nădejdea mea tot în tine mi-o pun. Doar ea mă mai ține în viață !

Seara, în căsuța lui Moș-Vreme, a avut loc sfat de taină pentru a hotărî cum să fie dată lupta cu căpcăunul. Unchiașul și băbuța lui, feciorii și fiicele lor se mai liniștiseră, speranța renăscînd în inimile lor. Doar aveau lîngă ei pe Mihu-Voinicu, viteaz fără pereche și apărător de nădejde al tuturor celor căzuți în nenorocire. După ce au fost ascultate toate părerile, Moș-Vreme spuse :

— Eu zic că nu este decît o singură cale pentru a-l învinge pe căpcăun. El nu poate fi răpus decît de la distanță. Și atunci moșul le spuse că în beciul colibei se afla o măciucă din lemnul cel mai tare, din lemn de corn crescut la umbră, ghintuită cu colți de fier din munții Zimbrului. Fusese a tatălui lui Moș-Vreme și la nevoie făcuse mare prăpăd printre fiarele pădurii ce nu le dădeau pace. De la moartea bătrînului, măciuca nu mai fusese folosită de nimeni, căci era tare grea și anevoie de mînuit. Doar Mihu cu puterea și priceperea lui o poate folosi pentru a doborî uriașul cel sîngeros. Trebuia însă vicleșug, și Moș-Vreme arătă fiecăruia ce are de făcut.

— Moș-Vreme, cu înțelepciune ai grăit și așa vom face, iar izbinda este sigură, zise Mihu cu hotărîre. Hai, moșule, să-mi dai măciuca !

Se odihniră, iar în dimineața următoare, cînd soarele străpungea cu mii de sulițe strălucitoare frunzișul des al codrului, o mică ceată se puse în mișcare spre locurile căpcăunului. Era Mihu călare pe Mură al lui, ducînd pe umeri uriașa măciucă, și doi fii ai moșului, cei mai mari, călări și ei, duceau de funii, la pas, doi boi grași de toată frumusețea. Străbătură pădurea nesfîrșită și aproape se lăsase

întunericul cînd ajunseră în preajma sălașului blestematei făpturi. Se ospătară în liniște și se culcară sub cerul înalt al nopții de vară, pentru ca dimineața să aibă putere în brațe și mintea limpede.

Dis-de-dimineață se sculară și se așezară la pîndă. Știau că dușmanul nu va întîrzia să-și facă apariția, mînat de pofta lui nemăsurată pentru carnea animalelor, fie ale sălbăticiuni sau de pe lîngă casele oamenilor. De-abia se ridică soarele de o palmă pe bolta cerească, că temutul căpcăun apăru cu mare zgomot. Într-adevăr, înfricoșătoare făptură avea : un singur ochi în frunte mare cît pălăria de floarea-soarelui, capul cît o baniță, chel ca-n palmă, fără gît, așezat direct pe un trunchi neînchipuit de gros, pe care cinci-șase oameni voinici, ținîndu-se de mînă, de-abia l-ar fi putut cuprinde și unde stăteau înfipte mîini și picioare pe măsura mătăhălosului trup. Cam asta văzură flăcăii ce stăteau la pîndă. Înălțimea arătării depășea vîrfurile copacilor mai tineri, iar călcătura acesteia lăsa urme adînci în pămîntul reavăn, acoperit de covorul verde și fraged al ierbii înrourate. Voinicii noștri nu se speriară și-și puseră planul în aplicare. Așa după cum se înțeleseseră, fiii moșului dădură drumul boilor care, domol, ieșiră în calea căpcăunului. Acesta, bucuros de asemenea chilipir, cu puterea lui îngrozitoare, înșfăcă de gît animalele, le ridică în aer, fericit de prada ce-i ieșise singură în cale. Asta și aștepta Mihu-Voinicu, să-i vadă mîinile ocupate, pentru a nu se mai putea apăra cu ele. Sări în calea căpcăunului, cam la o sută de pași depărtare, învîrtind teribila măciucă, apoi o azvîrli cu toată puterea asupra lui. Ca un fulger zbură măciuca ghintuită și lovi ca un trăznet fruntea nesătulului, înfigîndu-se drept în ochiul căscat de spaimă. Urmă un urlet asurzitor. Căpcăunul dădu drumul boilor, apucă măciuca încercînd s-o scoată din ochiul sfîșiat. Orb, turbat de furie, îngrozit de neputință, se bălăbănea în stînga și în dreapta neștiind ce să mai facă. Și iată-l pe ciclop ajuns pe marginea prăpastiei unde zăbovi cîteva clipe, parcă presimțind pericolul. Aceasta a fost de ajuns pentru cei doi flăcăi care, ajutați de Mihu-Voinicu, ce se ținuse pe urmele căpcăunului, i-au dat un brînci spre fundurile priporului de unde o bufnitură a vestit sfîrșitul cumplit, dar meritat, al căpcăunului.

Bucuroși, cei trei flăcăi s-au îndreptat spre bîrlogul acestuia, eliberînd oameni și animale, ce-și așteptau moartea. Într-un tîrziu, în fundul unui beci întunecos, în spatele unei uși ferecate o zăriră pe Mioara zăcînd pe un maldăr de paie ude. Ușa zăbrelită zbură cît colo sub loviturile flăcăilor și lumina zilei mîngîie fața copilei ce zîmbea recunoscătoare. Mihu-Voinicu era vrăjit de frumusețea fetei. Mioara lui Moș-Vreme avea ochii albaștri ca cicoarea, umbriți

de gene lungi tremurătoare, cosițele mătăsoase de culoarea grîului copt, era zveltă ca o trestie. Privirilor pline de admirație ale flăcăului, Mioara le răspundea cu zîmbete calde, fericite. Frații Mioarei, cu ochii umezi de bucuria revederii, priveau în tăcere și cu încîntare la cei doi tineri, care se îndreptară spre Mură. Apoi, cu calul de căpăstru, cu măciuca pe umăr, Mihu porni spre căsuța moșului, urmat de cei doi flăcăi ce vorbeau și rîdeau de răsuna codrul.

Mihu-Voinicul, ca din întîmplare, privea spre Mioara cea bălaie, care se legăna în șaua armăsarului. Astfel, drumul spre casă a fost prea scurt pentru veselul alai. De-ar fi ținut cît de mult, nu ar fi avut nimeni a se plînge ! Mură, care pășea țanțoș pe covorul moale al pădurii, înțelegea parcă ce comoară neprețuită ducea pe spinarea lui. Dar drumul luă sfîrșit și căsuța lui Moș-Vreme răsună de glasuri pline de bucurie. Moș-Vreme îi mulțumi cu lacrimi în ochi Mihului și toți ceilalți îl sărutară pe flăcău, felicitîndu-l care cum se pricepeau. Multă fericire stăpînea căsuța din pădure, dar și mai mare fu atunci cînd Mihu, cu glasul plin de emoție, se adresă bătrînilor:

— Tăicuță și măicuță, de-acum sînt unul din fiii voștri, dar eu... cum să spun... vreau să vă adresez o mare rugăminte. Vă spun drept, ca la părinții mei, nu mai pot trăi fără... Mioara voastră, pe care, dacă și ea vrea, doresc a mi-o face mireasă !

Și moșul și baba într-un glas, cu fețele strălucind de mulțumire, răspunseră :

— A ta să fie, Mihule, dragul nostru voinic !

Cînd o întrebară pe fată dacă-i este cu voie să-i fie soață viteazului, aceasta se pierdu toată cu firea și abia murmură :

— Dacă el mă vrea, eu... vreau din toată inima să-i fiu aleasă ! și fugi repede afară pentru a-și stăpîni bătăile năvalnice ale inimii.

Hotărîră, în sfîrșit, ca Mihu să plece neîntîrziat spre sătucul lui, să-și vadă părinții și frații, iar peste puțin timp să vină acolo și Moș-Vreme cu ai lui, pentru a face o nuntă așa cum se cuvine pentru asemenea pereche. Așa se făcu că Mihu plecă spre casa părintească, unde fu întîmpinat de alte lacrimi, de alte inimi topite de dorul lui, de sărutări și-mbrățișări nenumărate. Multe întrebări îi puseră ca să afle toate cîte le petrecuse Mihu-Voinicu. Iar bucuria le fu deplină cînd aflară despre Mioara, despre aleasa lui, care urma să-i fie soție. Și cînd auziră că nu după multă vreme va veni alaiul de nuntă, și că pînă atunci trebuie durată casă nouă pentru noua familie, puseră mîna, și, văzînd cu ochii, într-o latură a ogradei părintești, înălțară o casă mîndră din bîrne groase de stejar înnegrite la flacără, ca ploaia și zăpezile să nu pătrundă în

cuibul fericitei perechi. N-a trecut săptămîna și casa era gata ba erau gata și niște mici acareturi, așa că doar mireasa și nuntașii mai lipseau. Dar nici ei nu zăboviră mult. Într-o bună zi, cînd pregătirile se terminaseră, iată că sosi și Moș-Vreme cu toată familia lui și, bineînțeles, cu mireasa bălăioară, care îi uimi pe toți cu frumusețea și gingășia ei. Și ce nuntă se încinse ! Trei zile și trei nopți răsună satul de veselie. Se înțelege că fericire ca aceea care stăpînea inimile Mihului și Mioarei nu prea era de găsit. Dar, așa cum se întîmplă întotdeauna, se terminară toate, și petrecerea, și șederea lui Moș-Vreme în sătucul Mihului, și fiecare se trase la rosturile lui. În casa nouă a tinerei perechi cîte nu erau de făcut, așa că Mihu și soțioara lui se puseră pe treabă, deoarece calea vieții e lungă și ea trebuie străbătută cu nădejde.

NEGRU-ÎMPĂRAT

Pe acea vreme împărățiile tare se mai dușmăneau între ele, fiecare împărat, mai mic sau mai mare, rîvnea la avutul celuilalt, așa că bătăliile între ei nu se mai sfîrseau. Se înțelege că oalele sparte le plătea tot bietul popor, care-și vărsa sîngele și-și risipea agoniseala pentru huzurul și gloria lacomilor și trufașilor împărați. Așa se făcu că peste împărăția lui Negru-Împărat se abătu o nouă încercare grea și plină de primejdii. Peste hotarele țării năvăli, ca un fior, oastea numeroasă și-narmată pînă-n dinți a lui Vînăt-Împărat. Era acesta un împărat din cale afară de rău, de dușmănos, de hrăpăreț și fioros, care-și dorea de multă vreme moșiile lui Negru-Împărat. Orașe și sate erau trecute prin foc și sabie, iar avutul oamenilor împrăștiat sau luat cu silnicie. Bieții locuitori erau înrobiți și duși departe, iar cei ce încercau să se apere, plăteau cu viața. Nu cruțau dușmanii pe nimeni, nici femei, nici bătrîni și nici copii. Se bejenea țara în calea năvălitorilor și mare fierbere și vînzoleală era pretutindeni în împărăție. Negru-Împărat, neavînd încotro și văzînd că pîrjolul se apropie de cetatea lui, se hotărî să strîngă oastea și să plece la luptă pentru a-l înfrunta pe dușman. Multe ciocniri avură loc între cele două oștiri potrivnice, dar de fiecare dată, oastea lui Negru-Împărat ieșea înfrîntă. Singura mîngîiere era aceea că înaintarea lui Vînăt-Împărat fusese încetinită. Prețul era însă prea mare. Se topea oastea țării ca omătul la soare. De la o vreme, cînd văzu împăratul cît de mult se răriseră rîndurile oștirii, trimise să se cheme la oaste în toată țara, pentru ca toți bărbații, ce puteau călări un cal și puteau purta arme, să vină să-și apere glia și să izgonească pe năvălitori. Ajunseră aceste chemări și în părțile Mihului. El se sfătui cu oamenii și hotărîră să sară în apărarea vetrei strămoșești. Înjghebară din flăcăii satului o ceată bunișoară, pe care o echipară cu sulițe și săbii, meșterite la repezeală de cei cîțiva făurari ai satului și, nu după multă vreme, călări pe căluții lor, porniră spre locurile de bătălie. Își aleseseră, într-un gînd, drept căpetenie pe Mihu, ce călărea pe falnicul lui armăsar, Mura. Îi petrecură urările și lacrimile celor rămași acasă în frămîntările și chinurile așteptării. Mai plînsă decît toți era Mioara,

care înfrunta cu greu prea grabnica despărțire de soțiorul ei drag. În drumul lor, călăreții Mihului, la porunca lui, se abătură prin codrul lui Moș-Vreme, unde zăboviră numai cît să-i cheme la luptă și pe feciorii acestuia, luptători de nădejde. Se echipară și aceștia cu haine și arme potrivite și nu uitară să-i ofere Mihului și măciuca aceea ghintuită cu care răpusese căpcăunul. Acesta le mulțumi și o legă zdravăn la oblîncul șeii, pentru a o avea la îndemînă. Își luară rămas bun și de la Moș-Vreme și o porniră plini de avînt spre cîmpul de luptă.

Ajunseră într-o bună dimineață la poalele unui deal prelung, împădurit tot, de la care se întindea spre soare-răsare o mare cîmpie scăldată în razele binefăcătoare ale soarelui. Aici, se înfruntau de multă vreme oștile Împăratului-Negru și ale lui Vînăt-Împărat. Așa că pe întinsul cîmpiei, cît vedeai cu ochii, luceau, poleite de soarele dimineții, mii și mii de sulițe, de coifuri, de zale, de paloșe și buzdugane. După somnul chinuit al nopții, cei doi vrăjmași se pregăteau de o nouă înfruntare și mai grozavă, și mai nimicitoare.

Mihu și însoțitorii lui priviră îndelung priveliștea impresionantă a cîmpului de bătaie, cu larma continuă, cu frămîntarea fără preget a soldaților călări sau pedeștrii, ce executau manevră după manevră, pentru a se pregăti cît mai bine de luptă.

Vrînd să se informeze despre mersul luptelor, Mihu-Voinicu întrebă un oștean rănit, ce plecase de la locul luptei :

— Spune, prietene, cum merg luptele, căci noi abia am sosit dînd ascultare chemării la oaste a împăratului.

Se opri rănitul, privi mîndra ceată și, clătinînd din cap, spuse cu mare tristețe în glas :

— În zadar este totul, va pieri negreșit întreaga noastră oaste, căci mare este puterea și cruzimea lui Vînăt-Împărat. Se bat oamenii noștri cu mare vitejie, dar degeaba, căci forța dușmanului este mult prea mare. Se spune despre Vînăt-Împărat că are puteri vrăjite, că ar fi fiul Vîrcolacului și al Mumii-Pădurii, care îl ajută în toate luptele. În orice caz, acest împărat, înfricoșetor la vedere, se bate ca un leu și mare prăpăd face în floarea luptătorilor noștri. Uneori, cînd este încolțit prea rău, se dă peste cap și se face nevăzut. Pe astfel de vrăjmaș nu-l poți birui nicicum ! Așa că întoarce-te de unde ai venit și lasă soarta să-și facă meșteșugul. E păcat, mare păcat, să duci la moarte sigură pe acești flăcăi chipeși și plini de viață ! termină rănitul și se îndepărtă cu capul în pămînt.

Se înțelege că îndemnul de a întoarce spatele luptei nu a avut nici un ecou în sufletele voinicilor, așa că aceștia descălecară pentru

a lăsa caii să pască cîteva guri de iarbă proaspătă, iar ei să îmbuce, la repezeală, cîte ceva, pentru a prinde puteri noi de care, în curînd, vor avea mare nevoie.

Între timp lupta și începuse, mai întîi prin cîteva mici încăierări, apoi ea se lăți pe întreaga cîmpie. Mihu își întocmi din nou ceata, iar lupta hotărîră să o dea cu toții, împreună, să nu-și fărămițeze rîndurile, orice s-ar întîmpla. Locul și timpul cînd se vor arunca în bătălie le va hotărî Mihu. Rămaseră în așteptare o vreme, apoi observară că undeva, într-o margine, oastea țării da înapoi în fața dușmanului. Aici era nevoie grabnică de ajutor. Se hotărîră repede și, la un semn, voinicii porniră într-un galop fulgerător, abătîndu-se ca un trăznet asupra vrăjmașului, tocmai unde el se credea victorios. În fruntea tuturor, lupta Mihu, călare pe Mură, avînd într-o mînă paloșul de argint și măciuca în cealaltă. Grozavă fu izbitura cetei lui Mihu. Se clătină oștirea dușmană într-acea latură a bătăliei și mulți năvălitori mușcară țărîna, sfîrtecați de ploaia de lovituri. Dar cel mai mare prăpăd îl făcea Mihu care, lovind pe rînd, cînd cu paloșul scăpărător, cînd cu măciuca ghintuită, lăsa în urma lui mari goluri în rîndurile dușmanilor. O singură izbitură era de ajuns pentru orice potrivnic, așa că înaintarea Mihului era ca o vijelie ce culcă totul în calea ei. Tovarășii de luptă nu se lăsau nici ei mai prejos. Îi îmbărbăta și faptul că aveau în fruntea lor pe cel mai viteaz dintre viteji.

Oastea lui Negru-Împărat, văzînd ajutorul ce-l avea din partea cetei lui Mihu-Voinicu, prinse a se bate cu nădejde și cu forțe sporite. Vînăt-Împărat spumega de mînie pentru întoarcerea cumpenei bătăliei și se aruncă furios acolo unde vălmășagul era mai mare. Nimicea totul în calea lui. Coiful și armura lui de fier lucitor, întărite cu colți de-o șchioapă, măreau spaima celor ce-i ieșeau în cale. Se făcuse amiaza și încă nu se hotărîse soarta bătăliei, cu tot prăpădul ce-l făcea Mihu si tovarășii lui în rîndurile dușmanului. Se umpleau inimile de jale la vederea atîtor morți, atîtor schilodiți, care strigau, implorau, blestemau sau cereau întruna ajutor. Văzînd așa, Mihu-Voinicu ținu un sfat scurt cu ai lui și trimise de grabă un sol, ales dintre feciorii lui Moș-Vreme, cu o năframă albă prinsă în vîrful suliței, la Vînăt-Împărat, căruia îi cuvîntă așa :

— Împărate, mai marele meu, Mihu-Voinicu, luptător de frunte în oastea lui Negru-Împărat, îți trimite vorbă că ar fi bine ca lupta să înceteze, pentru a nu mai fi dați morții și alți nevinovați. Mai zice că este de părere ca tu, Vînăt-Împărat, să te măsori în luptă dreaptă cu el și cine va izbîndi, să comande armatei vrăjmașe cele ce va crede de cuviință.

De sub coiful negru, lucitor, împodobit cu coarne răsfrînte, ochii lui Vînăt-Împărat scăpărară cu mînie și semeție, în timp ce gura-i mare, în care se întrezăreau niște dinți ca de lup, se schimonosi și rosti bubuitor :

— Cum îndrăznește un prăpădit de soldat de rînd să-mi trimită mie provocare la luptă ? De cînd oaia rîioasă nu se mai teme de lup ? Și de ce lașul vostru de împărat nu vrea el însuși să dea lupta cu mine ? Solule, astăzi sînt mărinimos, așa că du-te și spune opincarului ce te-a trimis, că dacă și fapta îi este ca vorba, se poate înfățișa degrabă să ne măsurăm puterile. Voi pune să sune buciumele de încetarea luptei cînd și voi veți face la fel. La asemenea noroc nu-i dai cu piciorul ! O lovitură, cel mult două și toată împărăția voastră îmi va sta la picioare.

Solul întoarse iute calul și, în galop, ajunse la Mihu, căruia îi spuse tot ce auzise de la cruntul împărat. Un alt sol fu repezit spre tabăra Împăratului-Negru, pentru a-l încunoștiința despre tratativele Mihului cu năvălitorul. Nu trecu mult și vicleanul împărat își făcu apariția în preajma voinicului cu o căutătură ce vroia să fie binevoitoare :

— Să trăiești, Mihule, și să uităm ce a fost între noi. Acum Țara este greu încercată și cu toții trebuie să o ajutăm. Hei, de-aș mai fi tînăr, ce-aș mai da iama în dușmani ! Dar așa, el este mai tare și nu am putere a mă măsura cu el. Aud că dorești tu să te lupți cu Vînăt-Împărat, pentru a nu mai pieri degeaba atîta omenire. Să fie precum ai hotărît și îți dorim din toată inima izbîndă.

— Nu de urările tale am eu nevoie acum, împărate. Mai bine ai face să dai poruncă a se suna din buciume, pentru ca lupta să se oprească peste tot, așa cum am înțelegere cu Vînăt-Împărat. După aceea vom mai vedea ! îi taie vorba voinicul, întorcîndu-i spatele și cătînd la alte treburi.

Înghiți în sec împăratul, așa că dădu poruncă strașnică și peste cîteva clipe buciumele își împletiră chemările, dînd de veste tuturor că lupta trebuie să înceteze. Răsunară la fel și buciumele din tabăra dușmană și astfel vaierul bătăliei încetă. Oștile se retraseră una din fața celeilalte, pentru a face loc luptei ce urma să înceapă. Mihu și flăcăii lui se puseră în mișcare și iată-i acum în fața fiorosului împărat ce se și pregătise de luptă.

— Eu sînt Mihu-Voinicu ! Să începem lupta, împărate. Zic să ne luptăm, pe rînd, cu buzduganele, cu sulițele și, dacă va mai fi nevoie, cu paloșele. Ei, ce zici ?

Vînăt-Împărat trase un ropot de rîs, încît fluturară steagurile dimprejur, apoi răspunse :

— Ce să zic, prostovane nesocotit, văd că ți s-a urît cu viața. Așa să fie, precum ai hotărît. Numai să ne grăbim că tare sînt zorit a-mi șterge colbul de pe cizme cu barba fricosului tău împărat. Și ce-o să pați, cu altul să nu-mparți !

De unde să știe trufașul cine-i și ce poate Mihu !

Își porniră armăsarii și, în goană, se loviră mai întîi cu buzduganele. Mare și greu era al împăratului, dar nici al Mihului nu era mai prejos. Amîndouă căutau capetele luptătorilor, dar aceștia știau a se feri cu iscusință. Și ce lovituri ! Munții s-ar fi prăvălit sub tăria lor ! La un moment dat, buzduganele se întîlniră într-o lovitură năpraznică și se retezară cît ai clipi, devenind nefolositoare. Luptătorii luară sulițele și se aruncară iarăsi unul asupra altuia. Se uitau vrăjite mulțimile la crîncena bătălie. Așa ceva nu se mai văzuse niciodată ! Dar iată că și sulițele se rupseră după o vreme și adversarii puseră mîna pe paloșe. Părea că se lovesc trăznetele între ele, cînd falnicele arme se încrucișau în iureșul luptei. Săreau scînteiele ca dintr-un foc aținat. Puternic dușman avea voinicul în față ! Matahala de împărat, cu barba uriașă ce-i acoperea fața, cu adîncul ochilor roșu de încordare, cu o căutătură ce te băga-n sperieți, gîndea cu furie că-și cam greșise socotelile cu Mihu și că puterea lui nemaivăzută nu o să fie de prea mult folos. Trebuie negreșit să folosească vicleșugul, că altfel nu era chip. La ultimul atac al voinicului, paloșul de argint izbi cu asemenea putere în cel al lui Vînăt-Împărat, că acesta se rupse în două. Se opriră luptătorii preț de o clipă, apoi Mihu se pregăti a-i zbura scăfîrlia potrivnicului. Acesta, însă, descălecă repede, se dădu peste cap și — ce credeți ? ! — se prefăcu într-un balaur cu nouă capete, pe guri ieșindu-i limbi de foc gata să-l pîrjolească pe viteaz. Mihu se luptă cu vitejie și, neobosit, reteză, unul după altul, opt capete ale balaurului. Cînd să termine cu cel de al nouălea, fiara se dădu iarăși peste cap și se prefăcu într-un taur fioros, ce se năpusti asupra Mihului. Dar zadarnic, căci paloșul de argint îi reteză pe rînd coarnele uriașe și făcu răni adînci în trupul dihaniei. Aceasta, simțindu-și sfîrșitul aproape, cu ultimele puteri se dădu peste cap și se prefăcu într-un vultur mare cît un nor, cu ciocul de fier și ghiare de oțel, ce se înălță, întunecînd lumina soarelui, pentru ca de acolo, de sus, să se arunce cu putere asupra voinicului și să-l nimicească. Văzînd primejdia, Mihu luă repede o suliță pe care o slobozi spre vulturul vrăjmaș. Îl nimeri acolo unde țintise : la rădăcina unei aripi, așa că uriașul zburător căzu ca o piatră, drept la picioarele Mihului. Fără să mai stea pe gînduri, acesta, cu o singură lovitură de paloș, îi zbură capul cît colo. Se auzi atunci în

văzduh o tînguire amarnică, iar de jos, de sub pămînt, un oftat plin de jale. Pasă-mi-te, Cotoroanța și Vîrcolacul își plîngeau odrasla lor întunecată !

Pe întregul cîmp de luptă izbucniră dintr-o dată urale și chiote de bucurie nestăvilită. Încă o dată Mihu-Voinicu scăpase împărăția de grea primejdie. Îl purtară pe brațe, în strigăte de caldă recunoștință, în timp ce oastea nevălitorului, la comanda Mihului, făcu stînga-mprejur și, cu ochii în pămînt, părăsi cîmpul de bătaie.

Negru-Împărat a dat ordin ca întreaga oștire să se pregătească pentru înnoptare. A mai poruncit ca degrabă să se ridice corturi încăpătoare pentru Mihu și ceata lui, iar în cortul împărătesc să se pregătească ospăț mare pentru serbarea birûinței. Cu mare pompă au fost poftiți Mihu-Voinicu și tovarășii lui, dar acesta a refuzat, căci avea să se veselească și să petreacă între ai lui, în corturile lor. Negru-Împărat, stăpînit de o mare mînie pentru cutezanța voinicului ce-l refuzase, tăcu și merse de se așeză în fruntea bucatelor. Se ospețiră ei ce se ospețiră, dar bucuria la această masă era puțină. Se fereau dregătorii adunați la petrecere de a fi prea veseli, căci vedeau posomoreala de pe chipul stăpînului lor care, muncit de gînduri, mai că nu mîncă și nu bău nimic. Fiul lui cel mai mare, urmașul său la stăpînire, ce stătea de-a dreapta scaunului domnesc, se aplecă spre urechea tatălui și-i șopti :

— Nu fi amărît, tată, căci în noaptea asta vom scăpa de Mihu și de ceata lui de vîntură-țară.

Împăratul tresări, își privi fiul cu încordare și-l întrebă:

— Crezi, tu, oare, că putem scăpa de Mihu ăsta, care i-a venit de hac și lui Vînăt-Împărat ? Eu cred că ne-a sunat ceasul !

— Fii liniștit ! Am aranjat eu totul. Tîrziu, spre ziuă, cînd este somnul mai greu, mai ales după o seară ca asta stropită cu multă băutură, oamenii mei de încredere vor năvăli pe nesimțite în corturile lor și le vor face de petrecanie. Dacă vrei să fii de față și să vezi cu ochii tăi sfîrșitul ăstora, am să te trezesc.

— Bună ticluială, numai să iese bine, căci altfel... ! Cît despre trezire, fii fără grijă, cui îi arde în această noapte de somn ! Voi fi gata să te urmez. Fii cu mare băgare de seamă, căci altfel viața noastră nu mai face nici cît o ceapă degerată, îi răspunse Negru-Împărat înviorîndu-se întrucîtva.

În acest timp, dincolo, în corturile Mihului, veselia era în toi. Totul se petrecea însă cu cumpătare, așa cum le stă bine unor tineri de ispravă. In timpul mesei, după ce se asigură că nu sînt urechi străine care să asculte și să trădeze, Mihu le zise :

— Fraților, lașul nostru de împărat va încerca el ceva în această

noapte pentru a ne da morții, căci îl cunosc bine și nu mă mai poate păcăli. Așa că trebuie să fim cu ochii în patru, pentru a zădărnici orice mîrșăvie ce s-ar pune la cale împotriva noastră. Să dormiți iepurește și brațul să vă fie pregătit în orice clipă pentru a lovi pe mișei.

Apoi le spuse, fiecăruia în parte, ce aveau de făcut.

Trecuse mult de miezul nopții și tabăra se adîncise într-un somn adînc. Cu pași de pisică, furișați din cort în cort, ferindu-se de străjile ce picoteau și ele, oamenii împăratului se duceau să îndeplinească mișeleasca lor misiune. În fruntea lor se aflau împăratul și fiul său. Cînd ajunseră la corturile unde înnoptaseră Mihu și tovarășii săi, se opriră și ascultară cu mare atenție în jur. Se părea că nimic nu se clintește. Trădătorii se împărțiră pe grupuri, după numărul corturilor în care urmau să înjunghie pe cei ce stîrniseră mînia împărătească. În primul grup se așezară fețele domnești. Acestui grup îi revenea sarcina de a ucide pe Mihu-Voinicu. Cu toții își scoaseră de la brîu jungherele. Se strecurară în corturi, se apropiară de paturile pe care cei sortiți pieirii trebuiau să se afle în brațele unui somn profund și loviră cu sete. Mai vîrtos decît toți, mai cu sete, izbiră împăratul și pizmașul său fiu. În aceeași clipă, toate pînzele corturilor căzură și luminile se aprinseră peste tot, alungînd întunericul și lăsînd vederea slobodă ca-n faptul zilei. De jur-împrejurul corturilor se aflau oșteni de rînd, chemați din timp de Mihu pentru a fi martorii mișeliei.

În timp ce Împăratul și oamenii săi tremurau ca varga, de furie, Mihu păși spre ei, îi privi cu cel mai adînc dispreț și le spuse calm :

— Astfel știți voi să răsplătiți pe cei ce și-au pus în primejdie viețile pentru interesele împărăției ? Asta vă este cinstea și omenia ? si întorcîndu-se către mulțimile luminate de torțe, cuvîntă cu glas puternic :

— Eu, Mihu-Voinicu, căpitan de ceată, ce am dat o mînă de ajutor pentru nimicirea dușmanilor năvălitori, acuz în fața voastră de rea-credință și de trădare pe împărat, pe fiul său cel mare și pe oamenii lor de taină, care, în chip mișelesc, au vroit să ne ridice viețile !

— La moarte, la moarte cu trădătorii vicleni ! izbucniră mii de glasuri.

— S-ar cuveni ca eu să le hotărăsc soarta, căci împotriva mea și a tovarășilor mei s-au ridicat, dar vi-i dau vouă, iar mîine să-i judecați după datină !

Cînd soarele urcase de o suliță pe cer, în mijlocul cîmpiei, ce

fusese martora atîtor bătălii crîncene, se adunase întreaga suflare ostășească pentru a fi de față și a hotărî asupra celor ce urmau să fie judecați. Judecata fu scurtă, căci fărădelegea a fost dovedită ușor. Verdictul a fost clar și răspicat rostit, pe rînd, de toți judecătorii : moartea. Și cît au mai urlat și cît au mai implorat cei ce urmau să-și primească pedeapsa ! Mai tare decît toți striga împăratul cerînd îndurare pentru el și fiul său. Dar hotărîrea era definitivă și nimeni nu avea dreptul a o călca.

Nu mult după aceea tabăra a fost ridicată, iar oștenii pregătiți a se întoarce la rosturile lor, rînduiți pe pîlcuri, în frunte cu comandanții lor. O liniște adîncă s-a lăsat peste toată omenirea, atunci cînd cel mai în vîrstă dintre căpetenii a cerut ascultare :

— Oameni buni, prin buna-credință a viteazului Mihu și a tovarășilor lui, glia strămoșească a fost salvată. S-a întîmplat ca împăratul nostru să fie un netrebnic, un pizmaș și un trădător și, fiind dat pe față, el și-a primit pedeapsa meritată. Eu zic că acum, cînd nu mai avem împărat trebuie să ne alegem altul. Altfel nu se poate ! Eu v-aș sfătui, spre binele împărăției și al nostru, al tuturora, să-l alegem pe Mihu-Voinicu împărat și stăpîn viteaz și drept !

Nu apucă să termine bine ce avea de spus, că din mii și mii de piepturi țîșniră urale nesfîrșite :

— Trăiască Mihu-Împăratuu, trăiască Mihu-Împăratuu !

Voinicul, roșu ca bujorul, căci era o fire modestă, sfielnică, căreia nici prin gînd nu-i trecuse vreodată o astfel de dorință, se opuse dîrz, apoi, rugat cu lacrimi în ochi de toți, nu avu încotro și primi. Se spune că a răsunat întinsul pămîntului de chiotul bucuriei oamenilor la auzirea veștii despre alegerea noului împărat, împărat pornit din sînul lor, al celor mulți și trudiți.

Peste acea țară, care fusese stoarsă, asuprită și chinuită, pe timpul cînd Negru-Împărat o stăpînea, se așternu acum pacea, liniștea și dreptatea. Totul înflori sub domnia lui Mihu și oamenii propășiră cu toții. Oriunde te-ai fi uitat, nu vedeai decît semnele belșugului. S-a dus vestea peste mări și țări despre dreapta cîrmuire a lui Mihu-Împărat și a soției lui, împărăteasa Mioara cea bălaie, despre împărăția lor unde nedreptatea, nefericirea și suferința dispăruseră cu desăvîrșire.

SCRISUL ROMÂNESC

Lei 6,50